

σπιτικοί της λάσπης και άκριβοί της άνοησίας με ξετυλιμένα λάβαρα ήθικου και ήθικου ξαναγεννημού.

Ο πόλεμος που πολεμάς, ο πόλεμος του Λόγου, πρέπει να γίνεται άπάνου σε ξελαγαρισμένο πρόγραμμα, όσο το δυνατό, σε μετρημένο δρόμο, από μίαν άφορμή προς ένα σκοπό, σαν τον πόλεμο του Σπαθιού. Άλλοιώς, ξεπέφτει σε πόλεμο με τα λόγια, που μπορεί καθέννας να τον επιχειριστή.

Καθώς, κι από την άλλη την μεριά, ήρωας του ωραίου και του άγαθού, δεν είναι τόσο εκείνος που άφοσιώνεται σε δουλειά άγνωρισμένη, για ζήλια δουλειά, από τον κόσμο όλο, αλλά εκείνος που έρχεται με τη γνώμη να βάλει μπροστά ένα έργο, που χάνει, ή λιγυστοί μονάχα γύρω του, άκουσν από τη συνείδησή τους πως είναι ωραίο και μεγάλο. Όλα τα μεγάλα κατορθώματα βρήκαν αντίσταση, ανάλογη με το μεγαλείο τους. Ό,τι δεν είναι σκάνταλο σε ώρισμένους κύκλους ανθρώπων, ό,τι δεν προχωρεί με την άμάχη, ό,τι δεν κερδίζεται με τον πόλεμο, θα πη πως δεν είναι τίποτε ζήλο και πολύ να το προσέξουμε. Και καθώς επανάσταση δε σημαίνει κάτι που ξεσπάει σαν τρικυμιά—όσο κι αν μοιάζει με την τρικυμιά, μα πάντα κάτι που προετοιμάστηκε από μακροχρόνιο ζετύλιμα κι άποσκεπαστό, και που ξεχύθηκε όχι τόσο ζεζαφνα καθώς μας δείχτηκε,—έτσι κι όταν λές πως το δεινά ζήτημα λύθηκε ήσυχα και κανονικά κ' έφτασεν εκεί που έφτασεν από μόνο του, δε θα πη πως δεν άνακατώθηκε στο ζήτημα και δεν τσπρωζε για να φταση εκεί που έφτασε, με άγώνες και με ίδρωτες, με γροθιές και με' εμπόδια, ο άνθρωπος με το θέλω του. Έπειτα είναι και ή' ήθική σαν την Αίσθητική. Έχουν και τα καλά τις ρουτίνες του, έχουν και τα γενναία τις κοινοτοπίες του. Ο τεχνίτης του ήθικου, όπως ο τεχνίτης του ωραίου, δεν μπορεί παρά να αιχμαίνεται στο τέλος κάποιων ειδών άγαθοσύνης. Χρυσό και άγιο να συγγράφης βιβλία ροδοζαχαρένια, να διαλαλής την φιλοπατρία, να κηρύττης την έλεημοσύνη, να λές πως ο Κυναίγειρος είναι ήρωας, ή πως ο Χριστός είναι θεάνθρωπος. Προίκιζε φτωχά κορίτσια, δίνε στα νοσοκομεία, στρώνε δρόμους, χτίζε σχολεία. Άξιος ο μιστός σου. Μα το να πής: Αυτούς που προσκυνάτε για άγιους είναι ήλίθιοι, αυτούς που τιμάτε για ήρωες είναι κακούργοι, αυτούς που πιστεύετε για θεούς θαματοουργούς είναι χειροποίητα είδωλα για γκρέμισμα, αυτός ο λόγος είν' εκείνος, που, όταν είσαι μέσα στην ώρα της άλλ-

θαιας, θα σε κάμη, σε φύγης από τη ζωή, έστω και άτιμασμένος, έστω και σφαγμένος άπάνου στην καρμαγιόλα, αυτός ο λόγος είναι που θα σου άνοιξη τις πόρτες των Παράδεισων. Και δε φτάνει μοναχά να κράξης οί άγιοι! οί ήρωες! οί θεοί! Πρέπει και με τόνομά τους να τους πής, και με το δάχτυλο να τους δείξης.

Κι αυτό είναι, νομίζω, το μεγάλο χάρισμα του «Νουμά» που τον ξεχωρίζει από τα άλλα και δποια άνήμεσά μας όργανα κάποιες ήθικης και κάποιες προκοπής. Στο αρχικό του πρόγραμμα, το γενικό πολύ και κάπως δυσκολοπροσδιόριστο και τεντωμένο, δεν καρφώθηκε. Έγστερ' από μια σύντομη περίοδο μεταβατική, σταμάτησ' εκεί που έπρεπε να σταματήση. Στο ζήτημα που πρόσμενε ίσα ίσα τέτοιο μάτιασμα άποφασιστικό για να του βοηθήση το ζεδίπλωμα. «Κανένα άλλο ζήτημα πιο βαρυσήμαντο—μς το είπε τελευταία ο γερμανός γλωσσολόγος Brugman, μιλώντας για το γλωσσικό μας ζήτημα—δεν μπορεί να καταπιστή το Έθνος πκρά τουτον». Όμως το Έθνος οά να μη κατάλαβεν άκόμα τί βαρυσήμαντο που είναι το ζήτημα. Κάποιοι από τους σοφούς μας, που θα μπορούσαν με πιο πολλή έμπιστοσύνη νακουστούν από το Έθνος, ή σωπαίνουν, ή κοιτάζουν, άνάποδα, πως να του δυναμώσουν την προσήλωση—φανατική και βλαβερότατη για την προκοπή του προσήλωση—στα στραβά πκτροπαράδοτα. Άλλοι πάλι σαν πιο φωτισμένοι τάχχ και σαν μπασμένοι στα χόδута μιας άλήθειας που δεν την υποψιάζομαστε, σουρώνουν καταφρονετικά το στόμα τους όταν τύχη να δούν τίποτα ή να γρηκίσουν για το αιώσιο γλωσσικό ζήτημα, καθώς τόνομαζουν, που τόσο ένοχλεί την ήσυχία τους. Κι πρό πάντων οί νεοσκεπτικοί αυτοί ένοχλούνται από τους δασκάλους μας που μεθοδικά κι άξιωματικά μας εκθέτουν τις γνώμες τους άπάνω σε κείνο, και τους λένε σχολαστικούς, και κάνουν πως δεν άξίζει να τους προσέχουν. Κι άλλοι πιστεύουν, ή κάνουν πως πιστεύουν, για να γλυτώσουνε μια για πάντα από τον κόπο να ζητάνε, να μελετούν, να νοούν και να μαθαίνουν — τί κόπος, θεέ μου! — πιστεύουν πως το γλωσσικό ζήτημα θα λυθή από μόνο του, έτσι χωρίς καμιά ένεργεια, καμιά προσπάθεια, καμιά κυβέρνηση, μόνο με τα εύκολα βέβαια και πρόχειρα κ' εύκολοπρόδεχτ' από τη συνήθεια, μα πανελεύτερα και άναρχικά μεταχειρίσματα της γλώσσας από μερικούς, όσο κι αν είναι δια-

βασμένοι και καλοπροαίρετοι. Και δεν υποψιάζοντα πόσο κακό κάνουνε στο ζήτημα, σαν το υπερασπίζονται, χτυπώντας κάθε προσεχτική, κάθε συστηματική, κάθε σοφή από άρμόδιους και άπαραίτητη εργασία, άπαραίτητη για νάμψη το ζήτημα σε δρόμο άποτελεσματικό, και για να γίνη ή ιδέα του πλάστρα φωτιά, ζωογονημένη από την Έπιστήμη, για την κίνηση και για την πρόοδο, για το φως και για το ζέτταμα ενός έθνους, κι όχι χόβολη, για να φήνουμε τάρνιά μας, και για τα κίφια μας.

Για τέτοια γλώσσα ίσα ίσα νέα, πρωτομπαχειριστή, παιδικής άκόμα τρυφεράδας και παρθενίας, έχει τη συνείδηση πως πρέπει να τη μεταχειρίζεσαι, όσο βολετό σου είναι, με φροντίδα και με προσοχή και με σύνεση, με όλο το σέβας και με όλη την άγάπη τη θρησκευτική. Κι αν δεν μπορείς να το κατορθώσης αυτό, μεταχειρίσου την βέβαια τη ζωντανή σου γλώσσα όπως ξέρεις κι όπως μπορείς—κι αυτό θα σου λογαριαστή μια μέρα—μα να τους τιμάς, να τους εύγνωμωνής, και να τους άναγνωρίζης εκείνους, που για να βοηθήσουν ίσα ίσα τον πόθο σου, όμως ζέροντας από τη μελέτη, κι από την έπιστήμη, και με το Λόγο, και με το Γιατί, σε διδάσκουν, πως πρέπει να το μεταχειριστής το γλωσσικό δέντρο για να καρποφορήση και να σου φέρη μπόλικα και ζουμερά τον καρπό του. Τίποτα δεν προκόβει από μόνο του. Και το πιο ταπεινό χόρτο, παραρριμμένο στην άκρη του χωραφιού, θα χρειαστή το βόθθημα κάποιας δυνάμης τριγύρω του ευεργέτας για να φουντώση.

Κι αυτού πάλι, στον τρόπο που μεταχειρίζεται κανείς ένα ζήτημα όρθό, ο «Νουμάς» μπορεί ως τώρα να περηφανεύεται, γιατί, αντίθετα με άλλους, ήρε το σωστότερο τρόπο του μεταχειρισμού του. Έποτάχτηκε στην Αρχή, άναγνώρισε την Ιεραρχία, τίμησε τα πρόσωπα που συμβολίζουν την Ίδέα πιο πλατιά και πιο βαθιά και πιο άκέρια, κι άγνάντια στην έπιστήμη της Ποίησης, που κανείς βέβαια δε στοχάστηκε να παραγνωρίση τα δίκια της, έβχλε την ποίηση της Έπιστήμης, όδηγήτρα της πρώτης και συντρόφισσα. Καταφρονέμε τη νεκρή γραμματική, που δεν έχει τόπο μέσα στη γλώσσα μας ποιήση. Όμως κάθε γλώσσα ζωντανή έχει τη γραμματική της τη ζωντανή, καθώς έχει την Άρμονία της ή Μουσική. Όταν ο δάσκαλος παρανοεί τον προορισμό της πρώτης, μπορεί να είναι στενοκέφαλος και σχολαστικός. Όταν κηρύττη το κήρυγμα

ΨΥΧΑΡΙΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

Non odi tu la pietà del suo pianto?
Non vedi tu la morte, che 'l combatte
Su la fiumana onde 'l mar non ha vanto?

Dante Inf. II, 36 (1-3)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Ο κύριος Αντρέας

Ο κ. Αντρέας Όλπιέρης, γαλλικά Ολριέρ, είτανε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού. Άπό μικρός, το δασκαλικό το στάδιο είχε διαλέξει. Σε τέτοιο στάδιο τον προετοιμάζανε κάπως κ' οί γονιοί του. Ο πατέρας του ο' όδιος, που βαστούσε από τη μεσηδρινή τη Γαλλία, καθώς ή μάνα του, είχε χρηματίσει δάσκαλος. Γρήγορα μάλλιστα διωρίστηκε καθηγητής σ' ένα μεγάλο γυμνάσιο του Παρισιού, ή λύκειο, καθώς τα λέμε δώ, στην άνώτερη τάξη, που κάτι σημαίνει κι άφτό. Μα πέθανε πάρωρα και δεν

μπόρεσε να διοριστή στο Πανεπιστήμιο, σαν που του άξίζει, γιατί έννοιασε κι από σοβχή έπιστήμη.

Άποκατατημένη λοιπόν ή φαμελιά του στο Παρισι, όταν ο Αντρέας έρχισε να σπουδάζη. Ταχτικώς, καλός μαθητής. Διαγωνίστηκε κίελας για ύπότροφος κ' έτσι το λύκειο δεν του κόστισε τίποτα. Φιλοτιμιότανε το παιδί, από νορίς, να μην αφήση βάρος στους δικούς του. Άφου τέλειωσε το λύκειο, ένα ένα πήρε τα διάφορα χρειάζόμενα διπλώματα, έδωσε τις χρειάζόμενες ζέτασες, μια μια, χωρίς τάναποράσιστα εκείνα, τάβέβαια και τα κάπως στερεβλά που βλέπουμε στην Έλλαδα ή στην Άνατολή και που τα φέρνει, για να πούμε και του στραβού το δικιο, άκαταστάλαχτος άκόμη πολιτισμός, διπλός και τούτος σαν τη γλώσσα μας και τη ζωή μας. Στέκουνται οί άνθρωποι στην άέρα, ενώ στους τόπους τους παλιούς κατακαθήσανε ως και τα μυαλά.

Φρόνιμα λοιπόν κι άπαρκαζάλιστα, ο Αντρέας, ύστερης από το λύκειο, μπήκε στην Παιδαγωγική Σχολή όπου σπουδάζουνε για δασκάλοι κι όπου έμεινε τρία χρόνια έμεινε άλλα τρία, μέλος της Γαλλικής Σχολής στην Άθήνα, γύρισε στην πατρίδα, έκαμα κάμποσο καιρό καθηγητής σε διάφορα έπαρχιακά Πανεπιστήμια, ταξιδέβοντας κι άνοίγοντας το νού

του στις διακοπές, δουλεβοντας όλο το χειμώνα, ώσπου να γράψη μια θέση διδαχτορική εξαίρετη και που άπαρατήρητη δεν πέρασε για βέβαιο, έπειδή κατόπι από μερικές άλλες μελέτες, σαν τη θέση του πρωτότυπος, τον έρωμαζανε στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού ύφηγητή, κι άμα βρέθηκε άφορμή, έγινε καθηγητής της Έλληνικής Φιλολογίας, γιατί ο κλάδος του είτανε τα έλληνικά κ' είχε δημοσιέψει τελεφταία έναν όραιο τόμο για τον Αίσκυλο. Καταγινότανε τώρα σ' εναν άλλονε για το Σωφοκλή, και το ζέρανε όλοι πια πως δε θάργουσε να βγη όπου κι αν είναι ύποψηρος, γλήγορα και μέλος στο Έθνικό Ίνστιτούτο της Γαλλίας, που τίτλος μεγαλύτερος στην έπιστήμη δεν ύπάρχει.

Στην εποχή όπου αρχίζουμε άφτή μας ιδώ την άληθινή την Ιστορία, ο κ. Αντρέας Όλπιέρης είτανε πενήντα χρονώ ήρωπος κ' έμοιαζε το πολύ σαράντα. Καλά στην ύγεια του, άκούρατος στη δουλειά, με κάτι στο πρόσωπό του σοβαρο συνάμα και ζωντανό, δυό φορές τη βδομάδα, τάπομestήμερο, άνέβαινε στο Πανεπιστήμιο, πεζός, μια ώρα δρόμο, έδινε το μάθημά του και πάλι πεζός, γύριζε σπίτι. Τα μαθήματα του τα παρακολουθούσε άπειρός κόσμος, όζω από την φειθηαρία και τη νεολαία, έ-

της δεύτερης, μπορεί να είναι προφήτης και απόστολος.

*

Θά μου πείτε: «Όχι μέσα στο «Νουμά» στέκουν καθώς πρέπει να στέκουν;»... «Όχι. Στο έργο ενός ανθρώπου, και μεγάλου αν είναι συγγραφέας, πόση σαβούρα βρίσκουμε! Μά φτάνουν τα κομμάτια του χρυσαφιού, για να μας δείξουν τα πλούτη του. Όσο για τη σαβούρα, χρειάζεται κι αυτή. Σ' ένα φύλλο σαν το «Νουμά», δημιουργημένο πάντα από την εργατικότητα... κι από την κρίση του διευθυντή του, μά πιο πολύ ακόμα κι από τη συνεργασία ενός κύκλου πολυπρόσωπου, δεν μπορείς να βρεις σ' όλες του τις στήλες και πάντα δείγματ' ακριβό και με ουσία: δεν μπορείς να βλέπεις πράγματα που να σ' αρέσουν πάντα ή που να συμφωνήσ' μαζί τους. Πολλές φορές μου έτυχε να συλλογιστώ πως αλλοιώτικα εγώ θά το πραγματευόμουν το δεινό ζήτημα, ή πως αλλοιώτικα εγώ θ' έγραφα για το δεινό πρόσωπο: ή πως θά τ'όργιχα στο καλάθι το δεινό δημοσίευμα, ή πως για κείνο τ'άλλο ταιμουνδικό δέ θέλεγα. Μή τί έχει να κάμη ή σκέψη μου της στιγμής, κι όρθή να είναι, μπροστά στη βουσαμάννα που μας άνοιξε ο «Νουμάς», και που χύνει από λογής κρουνοίς και σοφία, και μάθηση, και ζωή, και εμπνευστή, και τέχνη! Πόσα χωράφια χέρσα θά μένανε και πόσες γνώμες θ'έμεναν άκοινωνήτες μεταξύ τους κι άτροφικές θά σβύναν, αν δεν είχανε το σπρώξιμο του φύλλου αυτού! Η μέρα μεγάλωσε: το καλοκαίρι δ'έω από την πόρτα μας. Τί σας άνησυχάνε κάποια σύγνεφα; τί παραπονιέστε πως έβρεξε; Άπρίλης είναι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

1.

Πάντα την ώρα τη θαμνή που ή νύχτα σ'ας άγγίζει, δ' κυπαρίσσια, δένει σας άλύπητα ο άγέρας, και τότε τότε ένας χορός έδω από σας άρχίζει, αν τύχει άπόπερα κι ή 'ρθεί ή άχος καμιάς φλογέρας.

2.

Μονάχη βρήκας το πουρνό και πήγες στο λειβάδι, κι όλα τ' άνθηκια σ'όρθηκαν στα πόδια σου μικροστά. Μα δεν τοίς χάρισες ένώ κανένα γέλιο ή χάδι, μόν' έτρεχες... Κι άκούθ'αγαν κι αυτά καλαδιαστά.

πειδή ο κ. Α. Όλπιέρης είχε τρόπο δικό του να σου τ'ά παρασταίη τα πράματα, να σου μιλή για την άρχαιότητα, να να σου μιλούσε για τίποτες που το είδες στα μάτια σου έφές ή προφές. Τόν άκουγες και καταλάβαινες άμείσως πως τήν άγαπούσε με την καρδιά του, για τούτο και τήν ένοιωθε. Καθηγητής που είχε και τήν πίστη. Τ'έβλεπες κι από το ύφος του το ζεστό κι από τόν τόνο κάθε λέξης που του έβγαίνει από το στόμα, με πεποίθηση, με γάση και με κύρος. Μά ή πίστη του και ή άγάπη του κ' ή πεποίθησή του βασιζόντανε σε μελέτη γερή. Άλήθεια που δεν του λείπανε τα βιβλία: είχε ώραία βιβλιοθήκη από μικρός άγόραζε, και ποτέ μου μιά φυλλαδούλα δεν πούλησε, ούτε κανε στα δύσκολα τα χρόνια όπου τυχαίνει κάθε νέος να προτιμήσ' ως είναι και δυο παράδες από ένα βιβλίο: δεν πούλησε, μήτε για να βουλευτή πιο μπόλικα, για να ζοδέψ' ένα εικοσόφραγκο παραπάνω στα καλοκαιριάτικα του τα ταξίδια, που εΐτανε δά ή χαρά του. Έτσι μαζωγτήκανε τόμοι και τόμοι, όχτώ έννια χιλιάδες. Είχε και τόπο να τοίς βάλη, να τοίς λαμπροθετήσ'η κιάλας σ'άρχοντικό του και μεγάλο γραφείο, που πρώτα χρησίμεψε για εργαστήρι ενός γνωστού ζουγράφου. Παλιό το σπίτι και του καιρού εκείνου δ-

3.

Το φλήμα σου—ο θησαυρός—όγρο στο μέτωπό μου. Κι όταν παράωρα σ' άφησα και πήρα το βουνάκι, με λύσσα με κινήθησαν στί μεσιανό του δρόμου να μου το κλέβουν θέλοντας, χίλια στοιχεία και δράκοι.

4.

Η μαρμαρένια υφθόσση της βρόσης μου γοργόνα τη νύχτα ναουρούζει με και μου έρωτομιλά, και τήν αλή που δέχεται άγνή σε μιά άνεμιώνα και λένω ομιμ να θροιστά, γέρνει και με φιλεί.

5.

Θλιμένα μου ξερόκλαδα! Ποτέ τους δε θ' άνθίσουν. Άχ, του καιμού μου άπάνου τους ή θλίψη στάλαζε δλη... Κρυφά λογάνια ν' άκουστούν, φιλιό να κελαθήσουν, κι ο χρυσομάης δανά χυθεί με μιάς στο περιβόλι.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Α Η Τ Ο Σ

Καλύβα κλωμένη από κορμούς έλατίσιους: σκεπασμένη από φλούδες πεύκου. Η Σμαράγδα κάθεται άπάνω σε τομαρί λίκου και πλέγει κανίστρι με γλωρά βούρα. Ο γερολοτόμος τριάζει από την πόρτα τα δάσια και λέει σα μοναχός του. Ο Γερολοτόμος: Πάλε τα τριχούδια του ο άγέρας. Το πρημύδι δε σώνεται, κι' άποσπερο άνασταίνονται οι φωνές: πόσα χρόνια δωπάνου στις κορφές που μάχονται τ' άστρόπελέκια. Έλάτε πάλε γνώριμες φωνές, τριχούδια που άνταλάχσαν στο δάσο μιάν ήμέρα, κιάλο τα ξαναλέει ο άγέρας, κάνοντας φλογέρες τα κουφάρια του πεθμένου δάσου: άπόστασα πλέο να τίκω και το δικό μου άγθ ξηνοίγω άνάμεσό τους—γυρίζοντας κοντά στη Σμαράγδα—μεις στην ψυχή μου μελετάει τή νεϊότη, έμένα τ' άπομάχου. Ποιά γείλια θά τόν ξανασιπούν, και θά ξυπνήσουνε το σκοπό του; Η Σμαράγδα: Και τώρα δεν τα ξαναλέει, πατέρα: Να εΐτανε βολετό να νοιώσω το σκοπό... Ο Γερολοτόμος—κοιτάζοντας τη θλιμμένο στα μάτια—Τί, τόν έρχομό του άκαρτερές και πλέγεις τα κανίστρια; Μή τις να βγεις στην άπαντή; να τόν περιπαντήσεις; Πως ή άμερρη ζωή σου άπρασιέται στην έρημιά! Πως βόγγει ο άνασταναγμός του δάσου μέσα μου... Πόσα χρόνια θά καρτερεις στην έρημιά τή φωνή για ν' άγροικήσεις! Ο διαβάτης που περνάει χαρούμενος στη στράτα, και πάει στην πολιτεία, δε θά είναι: γιατί τούτος τραβάει βιαζόμενος, τη στράτα άναμετρώντας τότε να φτάσει στη φου-

1) Άπάντημα.

που έβούχωρα τα χτίζανε, χωρίς να γυρέβουνε να κερδοσκοπούνε με κάθε πήχη και μέτρο. Το εργαστήρι άφτό εΐτανε παράμερα και χωριστό από το σπίτι, γιατί σπίτι δικό του κατοικούσε ο κ. Άντρέας. Το είχε κληρονομημένο από μιά συγγενισιά της ή κ. Όλπιέρη, που δε ζούσε πιά, πεθαμμένη έδω και δέκα χρόνια. Ο κ. Άντρέας είχε κι ο ίδιος τήν καταστασίτσα του: κάτι του άφήσανε οι γονιοί του και δεν έκανε τόν καθηγητή από άνάγκη. Μά στη Γαλλία δεν ξυπαίζονται οι άθρῶποι με δυο τρεις λίρες ή και με χίλιες: τις παίρνει ο γιός από τόν κύρη και τις πληθαίνει για τα παιδια του. Υπαρχει κι ο πόθος της έπιστήμης, υπάρχει ένα πατροπαράδοτο ψυχόρητο που σπρώχνει τόν άνεξάρτητο πολίτη στη δουλειά, που του μαθαίνει το καθήκο του από ωρίς, άκόμη και σά δεν είναι άδειο το πουγγί του. Ο κ. Α. Όλπιέρης περνούσε μάλιστα κάπως και για πλούσιος. Είχε άγαθή καρδιά ο Άντρέας κ' έκανε κάμποσα καλά, έδινε κάμποσα. Μά τόν περισσότερο τόν παρά τόν έρριχνε στα βιβλία του. Να το μεγάλο το έξοδό του. Σωστή λατρεία. Και τί προσοχή και τί φροντίδα! Ο κ. Άντρέας, καθώς εΐπαμε, κι από τα μικράτα του, εΐτανε ταχτικός ά-

λιά, να φέρει τη χαρά τῶ παιδιών του, και στη γυναίκα γλιόλο χειρισμό στις θύρας το κατώφλι (Σωπαίνουσε). Πόσες φορές τις νύχτες του χειμώνα, σάν ο άγέρας μας φοβέριζε στα δάσια έτούτα, δε σου ξαφηγγόηνα το παραμύθε τῆς πολιτείας, που είναι μαρμαρωμένη: πόσοι κειροί περάσανε και μεις πλανέψανε οι έλπίδες: και σὺ δεν έποθύμησες ποτές τῆν πολιτεία να ιδείς: Η Σμαράγδα: Πόσες φορές λαχτάρησα στὸν ὕπνο μου τῆ στράτα της βαρρῶντας πως έπῆρα: Ο Γερολοτόμος: Μιά ήμέρα θά τῆ βρῆς: θάρρη και θά σε πάρη από το χέρι... Η Σμαράγδα (λαχταρίζοντας): Ποιός; Ο Γερολοτόμος: Στρατι-στρατι θά πάτε και θά φτάστε σε μιά ράχη: κι από τῆ ράχη, άπάνω θάγναντέψουτε μιάν όμορριά, μιάν όμορριά... Και τότες από το καμπαναριό ένας ήγός παραξενός θά λαχταρήσει δλόγυρα σας: θά πάτε και στην εκκλησιά και οὐ θενά φορείς λουλουδιστό φουστάνι: καρτέρα τον και θάρρη... (Ο γερολοτόμος σηκώνεται και πάει κατα τῆν πόρτα, και βγαίνει δ'έω.) Η Σμαράγδα: (Σάν μέσθ της) Καρτέρα τον και θάρρη... (κοντάει το κανίστρι).

Στήνπλαγιά του βουνού άλλη καλύβα κλωμένη από γουτροσιάνια μ'ένα σταυρό άπάνου από τήν πόρτα της: άγναντια φαίνεται ή ψηλότερη κορφή του Ταύγετου, ο Άΐλιος: μέσα στην καλύβα είναι ξαπλωμένος κοντά στη φωτιά ο Δασοφύλακας, ένας νιός γλωμός που φαίνεται πονεμένη ή ψυχή του: κρατάει ένα μεγάλο φτερό στα χέρια του και το τρητάει χαμογελώντας.

Ο Δασοφύλακας: Μά πως βρέθηκε δῶ στο δάσο;

Η Μάννα του (σαν ξαφνιασμένη για το ρώτημα): Πως βρέθηκε; Ξέρω και γῶ πως βρέθηκε: τῆ βρήκε, λέει, βυζασταροῦδι άκόμα, μέσα στο δάσο ο γερολοτόμος το πήρε και τ' άνάστησε: ξέρω και γῶ.

Ο Δασοφύλακας: Χτίς, μάννα, μου δωσε τούτο το φτερό (χαμογελάει πάντα), και μου εΐπε: ακράτα το και πιστέψε με. Θά βάλω να λαδώσουνε τόν άητό και σάν τονε λαδώσουνε, τούτο νάκούς, και σάν τονε λαδώσουνε, μιά σταλαματιά από το αίμα του άπάνου σ' ένα ύψωμα, και νάν το φῆς, πιστέψε με, και θά γιάνησ'. Να το πιστέψω, μάννα;

Η Μάννα: Ναι, παιδί μου, νάν το πιστέψεις: γινηήκανε πολλά τέτοια: έχω άκουστά για το αίμα του άητού: μά πρέπει, λέει, ο άητός να λαβωθεί μονάχα.

Ο Δασοφύλακας (φαίνεται άφριεμένος. Η Μάννα πάει στο βάθος τῆς καλύβας, όπου κείει καντηλάκι εμπρός σε μιά εικόνα, και σταυροκοπιέται).

Ο Γερολοτόμος (φορώντας μακριά τριχούσα και σκύβοντας νάμπει στην καλύβα): Κλησπέρα τῆς άφεντιάς σας.

Η Μάννα: Καλησπέρα σου: καλά καμες κ' ήρθες.

Ο Δασοφύλακας: Καλόστονε τόν παππούλη: κάτσε να μεις καλοκαρδίσεις.

Ο Γερολοτόμος: Χά! Χά! να σας καλο-

θρωπος, μά ταχτικός που καταντούσε πιχ μανία. Ένα χαρτάκι του δεν έπρεπε να του αλλάξῆς θέση στο γραφείο του, ένα βιβλιαράκι του ναγγίξῆς. Σε όλα τόν έβλεπες όπως φαίνοντανε στα συγγραμμάτα του, ίσως λιγάκι σχολαστικός, από το συνήθειο να τα βάζῆ πάντα με το νῦ και με το σῆμα, να φιλολογῆ, να κριβολογῆ και σε κόμμα και σε στιγμή. Ποτέ του δεν τόν έπαίρνε κουράση, που να μελήσῆ και καμιά φορά μιά σελιδούλα, μιάν άράδα ή δ τι θέλεις από κείνα που έκανε καθεμερνα. Και δεν του κόστιζε, γιατί έτσι γεννήθηκε, με θέληση. Θέληση, τάξη, και καλοσύνη, να σου τος όλος. Να μην ξεχάσουμε και το κυριώτερο, τόν έρωτά του στην εργασία. Έρωτας άκαταδάμαστος. Η εργασία για τόν Άντρέα εΐτανε είδος νόμος τῆς ζωῆς, νόμος του άθρώπου, κι άδύνατο να πατήσῆς τέτοιο νόμο. Η δική του ή εργασία, τά μαθήματα και τά γραψίματα του, το χρέος του, όπως έλεγε, ξεπερνούσανε στα μάτια του κάθε άλλη σκέψη, κάθε ύποχρέωση ξένη. Τονε συνάρπαζε κιάλας ή εργασία, του μάγεβε τήν ύπαρξη και του τήν άπορουφούσε. Τραβηγμένος στο λαμπρό του το εργαστήρι, από τα βιβλία του περιτριγυρισμένος, καθότανε στάψηλό του το σκαμνί, μπροστά σ' ένα πλατόφαρδο τραπέζι, και γιόμιζε

καρδίω· γιά καλό, τί έχουτε, πού θά σας καλοκαρ-
δίω; Νά σας είπω, εδώ τά δέντρα θέλουνε χρο-
κάπι, και δόξα στό θεό καλά είσαστε· κοιτάζει τή
Μάννα) είναι τα τά έρμα τά βουνά καλόκαρδα κι
άκατάλυτο μ' έχουνε· ως πού στέν ήσκιο τους μία
ήμέρα θά κλείσω και γώ τά μάτια μου· έλα τώ-
ρα· άλλα λόγια· εδώ καμπάνα δέ βαρεί ποτίς, μόνε
λαλούνε τά πουλιά και τά νερά κελαϊδάνε. Στην
πολιτεία· στην πολιτεία είναι άλλο πράμα· εδώ δέ
συλλογιέμαι ποτίς τό κακό.

Ο Δασοφύλακας : 'Αλήθεια, μάννα, μάς φέ-
ρανε τό κρασί· δώσε τού παππούλη νά πιεί.

Η Μάννα (δίνοντας του τήν τσότρα με τό
κρασί)· Πιέ κ' εύκήσου μας.

Ο Γερολοτόμος : Σιδεροκέφαλοι νήσαστε·
Χρόνια πολλά και τάιλιά τ' άποσπερού. Είδατε τίς
φωτιές πού ανάψανε στην κορφή; (τραβάει ως με
τήν πόρτα και τόν ακολουθάνε και οι άλλοι)· οι φω-
τιές στην κορφή λάμπουνε σαν λαμπάδα θεόρατη
πού πάει στόν ουρανό· (γυρίζουνε και καθονται· πά-
λε γύρω στη φωτιά· σωπαίνουνε για λίγο).

Ο Δασοφύλακας (παίρνει τό ταγάρι του
γερολόμου πού τ' άπέθωσε γαμου, και ψάχνει μέσα).

Ο Δασοφύλακας : Τι έχεις μέσα, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Τί νάχω, παιδί μου· τά
τσακουμάκια μου και τό τσαφάρι²⁾ μου.

Ο Δασοφύλακας (παίρνοντας στό χέρι του
τό τσαφάρι)· Παίξε μας λίγο, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Νά σου παίξω τόμου τό
θέλεις· και νά σου είπω κ' ένα τραγούδι· παίζει
τό τσαφάρι του κι' άπέ λέει τό τραγούδι :

*Ξέρεις τή βρύση ή του φυλάει
είη νά μαρομαρωμένη,
και κάθε νύχτα αναδρομάει
μέ τήν ό Καβαλάρης;*

σταματάει· ξάφνου και άναστενάζει).

Ο Δασοφύλακας : Πίς το, παππούλη, για-
τί στάθηκες.

Ο Γερολοτόμος : Σώνει, παιδί μου...

Η Μάννα : Πώς έπαιζε στα νιάτα του...

Ο Γερολοτόμος : Στα νιάτα μου, ποίος
τά μελετάει τά νιάτα μου· τραγούδαγα τότες κι'
άντιβούζανε τά δάσια· είμουνα λοτόμος και λοτόμος
τότες· κάλλιο νά μή μιλώ, παιδί μου· (βουκώνουνε
τά μάτια του. Σωπαίνουνε για λίγο. Γύστερα ό γε-
ρολοτόμος λέει) : 'Έτσι δέν ξέρω πώς θυμήθηκα τ'
άποσπερού τόν πατέρα σου· γιατί είτανε και τότες
άνήμερα τάιλιά. Είμαι στα έζήντα και πάνου τώρα·
κείνος είτανε μεγαλύτερός μου· μου λέει· πζμε νά
κόψουμε τό πεύκο τής κρυάβρης; 'Έχει μετάνι ζύ-

2) Είδος φλογέρας.

λο, άρόζοτο. Ναι, τού είπα. Ξεκινήσαμε, και φτάσα-
με κατου από τόν πεύκο, τό θεόρατο ό πεύκο, άνε-
μοβούζιπε περιήφανα· μία φοβέρα λές κ' είτνε, και
δειλίασε ή ψυχή μας· λύπηση λές κ' είτανε· δέν
ξέρω· τηραζαμε τό δέντρο ζεσουεισμένο³⁾· κείνος
τότες μου λέει· σΠού είναι τό τσεκούρι; Νάτο χά-
μου, τού είπα. Είναι τάχα καλά άκονισμένο; μου
λέει· ναι· τού είπα· Γύστερα πάλε κοντοσταθήκαμε
άπραγοι· από τού είπα σαν τρομασμένοι· νά τό τσε-
κούρι· θά βαρέσης πρώτος; μ' έκοίταζε και δέ μ'
άποκριθήκε· σωπάσαμε· κείνος ύστερα από λίγο είπε
σαν από μέσα του· μωρέ δέντρο! και γώ πάλε
μουρμούρισα· μωρέ πεύκος! Και τού ξανάειπα· άρ-
χίνα· 'Όχι, μου λέει, δέ μου βαστκει ή καρδιά·
και δίνοντας μία, κλώτσησε τό τσεκούρι· πέρα· βάρε
σ', τόμου θέλεις, μου είπε· άμή δέ θά βαρέσω, τού
λέω· μζ; πιάσανε τά γέλια τότες· ύστερα κοιτά-
ζοντας όλόγυρα μας πήραμε τό τσεκούρι· και φύγα-
με. Στη στρατά δέν είπαμε λόγο· από τότες δέν
τονε ξεχνάω· κι' ούτε τόν πεύκο ξεχνάω· ξέρουνε όι-
λοι όι λοτόμοι τήν άγάπη πού τούχω, και δέν τόν
άγγιάζει κανένας· πανταίχουνε τώρα πώς ό πεύκος
είναι στοιχειωμένος... δέν τονε πιάνει τσεκούρι, λένε.
Και τότες τήν άλλη, σαν άπόψε, άνεθήκαμε στόν
'Αϊλιά· νά προσκυνήσουμε· κάθε χρόνο πηγαίναμε·
τώρα δέ με βαστάνε τά πόδια τόσο...

Ο Δασοφύλακας (σαν ξαφνιασμένος)· Δέν
είμουνα γεννημένος τότες, μάννα;

Η Μάννα : Είσουνα ένού χρονού, παιδί μου

Ο Δασοφύλακας : Πόσο χρονώνε είναι ή
Σμαράγδα, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Πάνου κατου είκοσιτρία·
θάν τήν περνάς κ'να χρόνο· τότες πέθανε ό πατέρας
σου· ύστερα κείνο τό χρόνο βρήκα στό δάσο τή Σμα-
ράγδα. Η Μάννα πάει στην άλλη άκρη τής κλύ-
βα; και φτιάνει τό κρεβάτι του Δασοφύλακα).

Ο Δασοφύλακας : Η δόλια... τήν άγα-
πας, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Άκουσ λέει· άμή παιδί
μου δέν είναι, σαν παιδί μου δέν είναι;.. (Η Μάννα
κοιτάζει ξαφνιασμένη τό γερολοτόμο).

Ο Γερολοτόμος : Τάποσπερού άνεβαίνει στόν
'Αϊλιά· τόταζε λέει, και πάει.

Ο Δασοφύλακας : Άνεβαίνει στόν 'Αϊλιά,
καταμόναχη;

Ο Γερολοτόμος : Και θά γυρίση, άβάρετος
ό ήλιος.

Ο Δασοφύλακας (συλλογισμένος)· Άκουσ
λέει· πάει στην κορφή... Πάω... νά πλαγιάσω· πές
μου ένα παραμύθι, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Αί, παιδί μου, τί παρα-
μύθι νά σου είπω; Τό παραμύθι λέει : 'Η φρονιμάδα

3) Άφαιρημένοι.

παει όμπρός κι' ακολουθάνε οι πράξεις· πάντα νήσαι
χαιράμενος· νά τό παραμύθι.

Ο Δασοφύλακας (άπό τό στρώμα του)·
Καλή σου νύχτα, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Κληνύχτα παιδί μου.
'Ο άγέρας βουίζει στα δάσια. Η Μάννα έρχεται
και φτιάνει τή φωτιή· σωπαίνουνε για καμποση
ώρα· ή Μάννα καθεται κοντα του κι' άναστενάζει).
'Ω Θε μου...

Ο Γερολοτόμος (πιάνει τό κεφάλι του με
τά χέρι του)· Ποίος νά τό πιστεύει...

Η Μάννα : Σόπα... μίλα σιγα...

Ο Γερολοτόμος : Θε μου, θε μου...

Η Μάννα : Πώς μάς τιμωρεί· κάλλιο νάπεφτε
τ' άστροπέλεκι νά μάς κάψει.

Ο Γερολοτόμος : Σού τό ξανάειπε;

Η Μάννα : Κάθε στιγμή τό λέει.

Ο Γερολοτόμος : Συμφρα μάς...

Η Μάννα : Μόρπισε νά τό είπω και σένα.

Ο Γερολοτόμος : Και τί τού είπες;

Η Μάννα : Τί νάν τού είπω; 'Ο Θεός νά βρ-
νει τό χέρι του...

Ο Γερολοτόμος : Ποτίς τίποτο πράμα.

Η Μάννα : Πήρες κιόλα άπόφαση· (πιάνοντας
τονε από τό χέρι, και φέρνοντας τονε στην πόρτα
τής καλύβας άπέξω)· Κολασμένοι και κολκσμένοι!...
πρέπει νά γένει... 'Όχι· άρνήτες... άγαπιώνται κιό-
λας... 'Επειτα σύ σπαίς...

Ο Γερολοτόμος : Ούτε γώ ούτε και σύ...

Ο πειρασμός : για θυμήσου... ό συχώρα με, θυχή
του άτιμημένου...

Η Μάννα (κλαίοντας)· Συχώρησε δέ θζθερούμε...
μάς έσυρε ό πειρασμός...

Ο Γερολοτόμος : Είτανε ή νεότη.

Η Μάννα : Σόπα, βουβάσου τώρα· συχώριο ζήτα.

Ο Γερολοτόμος : 'Αδέρφια νάν τά σμι-
ξουμε;

Η Μάννα : 'Αμή νάν τονε χάσω· λυπήσου με·
θυμήσου τότες... (τόν άγκαλιάζει)· θυμήσου τήν άγά-
πη μας.

Ο Γερολοτόμος : Σού τέρκίζουμαι, ναι...
(τηράζει κατά τό δάσο, μέσα στη νύχτα)· βοηθήστε,
δέντρα μου· είμαστε όι κολασμένοι· είναι τά παιδια
μας...

Η Μάννα : Με θραπάψες· πζρε τήν ψυχή
μου... (τόνε φιλεί).

Ο Δασοφύλακας (πού ζυπνάει από μέσα)·
Χάραζε, μάννα;

Ο Γερολοτόμος : Τώρα άρνήσεις...

Η Μάννα (τρομακμένη)· Μζς άκουσε; (Μπαί-
νουνε μέσα και πάνε κοντά στό στρώμα του Δασο-
φύλακα· κείνος άνασηκώνεται). Μάννα, ποτίς δέ θά
γυρίσης από τήν έκκλησιασά μουκοβολισμένη, με βά-
για κι' άγιασμό;...

κόλλες χαρτί, ενώ τής άρχαίας έλληνικής φιλολο-
γίας ή φεγγολογία στόλαζε μία μία στό νού του ά-
χτίδες ποίηση, σοφία και φως.

Ποίος όμως κι από φίλους κι από συναδέρρους
κι από μαθητάδες δέ θά νόμιζε πώς βλέπει ένειρο,
άν έβλεπε άξαρνα τόν κ. 'Αντρέας, τόν ταχτικό τόν
άθρωπο, τό σπουδασμένο τόν καθηγητή, νά σηκωθή
άπό τό σκαμνί του, νά πάη, ως τόν καναπέ, νά πέ-
ση, νά πιάση τό κεφάλι του στα χέρια, νά κλαίη
δυνατά δυνατά, και μόνος του, στο έρμη τό έργα-
στήρι, νά δέρνεται κ' ένα ένειρο νά φωνάζη·

— «'Ολια μου! 'Ολια!»

'Έτσι κάποτεσ τυχαίνει. Σε ήσυχα νερά, φουρ-
τούνκ. Δράμα, σε ήμερη ζωή. Όσο μετρημένο με τό
κουμπάσο κι άν είναι τό σταδιο τό καθηγητικό, ή
όσο συνηθισμένη κι άν είναι από νωρίς ήδια ή ζων-
τανή ψυχή μας νά κρατιέται στα σύννεφα τζ στενά
πού ένα σοβαρό άπάγγελμα τής χαράζει, τό κάτω
κάτω άθρωπος κι ό καθηγητής. Λόγος δέν ύπαρχει
νά μήν έχη κι άφτός τήν ποίησή του. 'Ισως τού τή
μαθαίνουνε και τά κλασσικά, ή έλληνική, ή λατινική
φιλολογία. Όταν ξέρεις νά τούς καταλάβης, οι άρχαιοι, άκουμα και κεί πού δέν τό
νοιώθεις, άνακατέβουνται στις πράξεις σου, τίς κα-

θεμερινές, συχνά και σου τίς εμπνέουνε, σου κυβερνού-
νε ως και τό αίσθημα, σου όδηγούνε τους λογισμούς,
παίζουνε λές μαζί σου σαν τόν ήλιο άπάνω σε κρου-
σταλλένια σφαίρα γεμάτη νερό, σου βάρουνε τό νού,
σου χρωματίζουνε με τή θωριά τους τόν ήθικό σου
τόν κόσμο, τόν κόσμο τών ιδεώνε πού μέσα του τόν
κλεί κάθε άθρώπινο κεφάλι.

Κάτι τέτοιο θζπαθε κι ό 'Αντρέας. 'Όταν είτα-
νε στη Γαλλική Σκολή, άγάπησε τρομερά τήν 'Ελ-
λάδα. Τήν άρχαία ή τή νέα, καλά καλά δέν τό
ξεδιάκρινε. Και τίς δυό μαζί. 'Όπως και πολλοί άλ-
λοι 'Αθηναίοι—έτσι λέγονται άναμεταξύ τους· εδώ
οι παλιοι φοιτητάδες τής Σκολής, δέν έβρισκε ήσυ-
χία ώσπου νά γυρίση κατω. Πήγαινε λοιπόν όταν
μπρούσε, τό καλοκαίρι, με τίς διακοπές, έμνησε
μήνα σε κανένα νησί, στην 'Αστυπαλιά, στη Μήλο,
στην 'Αμοργό, και με έρεξη καινούρια, σε δυναμω-
μένος, ξανάπιανε τά μαθήματά του. Μία φορά όμως
έτυχε, άνεβαίνοντας στη Γαλλία, να περάση από
τή Βενετιά. Είδη στην Πιάτζα του Σζ Μάρκου μία
κοπέλλα θεόμορφη. Τήν ακολουθήσε βήμα για βήμα.
Τί τζ θέλετε; Μπάζ και δέ μάς τό διδάξανε κι ά-
φτό οι μεγάλοι διδάχοι τής ζωής, οι 'Αρχαίοι, πού
γνωρίσανε όλα τάθρώπινα τά πάθη και πού ως κ' οι

θεοί τους άνάφτανε άστροπελικής για καμιά
θνητή; Πώς νά μήν άναψη ένας θνητός τρι-
άντα χρονώ, άφού έμοιάζε κιόλας ή κόρη θεα;
Τήν πήρε από κοντά κοντά ή κύρ 'Αντρέας κι
όσο άφτή πηδούσε από τό ένα γεφυράκι στό άλλο,
γυρέδοντας νά τόν ξεγνισκη, τόσο κι ή νύς κατόπι-
της. Φάσανε σ' ένα γεφύρι πού ή 'Αντρέας άδύνατο
νά ξεγάση τόνουά του. Ponte dei Mira-
coli. Κατέθηκε γλήγορος ή Βενετσιανη δίπλα,
στην Calle della Stella, τόν είδη πά-
λε πίσω της, έκαμε πάλε δυό βήματα και στάθηκε
θυλωμένη στην Calle della Pietà, έτοι-
μη και νά τού πζ, νά τελειώση. Τού φάνηκε τό-
τες άκόμη ωριότητα και φόβος τόνε συνεπήρε. Κα-
τάλαβε. Κατάλαβε τήν κόρη, κατάλαβε και τόν έρ-
μό του. Μέσα του παίχτηκε τό κίονιο τί δράμα.
Τάποράσισε άφτός, ή τάποράσισε ή Μοίρα : 'Η μή-
πως άποφασίσε ή 'Αγάπη μοναχή της; Δέν ξέρω.
Μήτε θά πρόφτανε κανείς νά τό ξετάση, έπειδή
τήν ήδια στιγμή πού σταθηκε ή κόρη και τόν κοι-
τάζε, άπλωσε ή 'Αντρέας τό χέρι· παρακαλεστικά
και τής είπε·

— «Μζ έγώ, γυνάικα μου σε θέλω!»

Και τό πιό νύστιμο είναι πού παρθήκανε. Και

Η Μάννα : Τί λές, παιδί μου ;
Ο Δασοφύλακας : Πώς μιλάς από προ-
νιδία, παππούλη; στήθο με στήθο παλεύεις με τὰ
δέντρα, μα' ο πεύκος τῆς κρυάθρουσης σὲ νίκησέ...
Δὲν ἦρθε ἡ Σμαράγδα, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Θὰ πᾶ' νὰ ἰδῶ, παιδί μου,
ὄρα καλὴ σας. (Ὁ γερολοτόμος φεύγει· ἡ Μάννα ἀ-
κουμπάει στὸ στρώμα καὶ τὴν παίρνει ὁ ὕπνος. Δυὸ
νιοὶ Λοτόμοι περνώντας ὄζω ἀπὸ τὴν καλύβα κου-
βεντιάζουνε. Ὁ Α' : Σ' ἔκραζα μὲ σφουρητό· θὰ
τὸν πιτύχουμε στὸ βγαλσιμὸ ἀπὸ τὴν κορφή νὰ μὴ
μᾶς πάρει μόνο φτερό. Ὁ Β' : Θὰν τονε ξεγελάσω
μὲ λαλήματα πουλιῶν· καὶ μὲ τὸ μπέλιγμα τοῦ
προβάτου, νὰ χαμοπετάξῃ· (τραβάει κατὰ τὸ βᾶ-
θος τοῦ δάσου).

Ο Δασοφύλακας (ποῦ ἀκρουμαίνεται τὸ
τραγοῦδι τῆς Σμαράγδας) : Ἐργετικ... (σηκώνεται
καὶ πάει ὄζω στὴν πόρτα· τὸ τραγοῦδι ἀκούγεται πού
ὄλο κοντοζυγώνει).

Φωτίσανε τὰ ξάννανα καὶ πήρε ἡ ἀδῆ τὰ χάϊδα...
Παραμερηθτε ἡσκιώματα καὶ γείρειαι δεντρό μου,
Περάει ὁ νῶς, διαβαίνει ἀητός, διαβαίνει ὁ καρβάλδης.

Ἡ Σμαράγδα φτάνει λαχανιάζοντας, ξυπόλυτη
βαστάει στὰ χέρια μιὰ λαμπάδα. Καλημέρα σου
καὶ βοήθεια σου...

Ο Δασοφύλακας : Καλημέρα σου, κυρά μου,
καλημέρα σου, ἀλαφίνα μου.

Ἡ Σμαράγδα (βγάνει μᾶτσο λουλούδια ἀπὸ
τὸν κόρφο τῆς, κ' ἔνα ὕψωμο) : Νὰ κ' ἁγιασμένο
ὕψωμο· νὰ καὶ λουλούδια ἀπὸ τὴ χάρη του.

Ο Δασοφύλακας : Ἄκουσα τὸ τραγοῦδι σου.

Ἡ Σμαράγδα : Τραγοῦδάχα νὰ μ' ἀκούεις.

Ο Δασοφύλακας : Ὅλο τὸ δάσο ἀντιλά-
λας τὴ φωνή σου.

Ἡ Σμαράγδα : Ἀπόστασ' (γέρνει στὴν ἀ-
γκαλιά του)· τρώμαζα διαβαίνοντας σκοταδερά κατὰ
τόπια· τὰ νερά πάντ' αἶμα πῶς μὲ κυνηγεῖνε.

Ο Δασοφύλακας : Ἄκω τὴ μυρουδιά ἀπὸ
σένα· τὰ σκοιτιά σου μουσκοδόλησε ἡ δροσιά καὶ ἡ
ἀγιοσύνη τοῦ ἐξωκλησιῶ.

Ἡ Σμαράγδα : Ἀνέθηκα γιὰ σένα στὴ χάρ-
ρη του.

Ο Δασοφύλακας : Ἀνέθηκες τάμα, κυρά
μου... (τὴ φιλεῖ· πίσω ἀπὸ τὴν καλύβα κρυφακοῦνε
οἱ δυὸ λοτόμοι : Ὁ Α' :—σιγᾶ—Δὲ σου εἶπα ; ἄκου-
σα τὸ τραγοῦδι τῆς ἄπιστη καὶ ἀπαράδοτη· θὰ σὲ
βασανίσω. Ὁ Β' : Γιὰ ἰδές τους σὰν τὰ πουλάκια
παίζουνε ἀγκαλιασμένοι· (φεύγουνε).

Ο Δασοφύλακας : Γιὰ δὲς κείνο τὸ που-
λάκι πού πετάει πρωτόγαλτο στὸ φῶς· τί χαρὰ
πού δείχνει τὸ φτερούγισμά του.

Ἡ Σμαράγδα : Ἄκου τὸ νερό πού τρέχει στὴν
κρυάθρουση μιλήματα· γυναίκεια μοιάζει... (Πέφτει
μία τουφεκιά μέσα στὸ δάσο· ὕστερα ἀπὸ λίγο ἀ-

κούγεται μιὰ φωνὴ πού λέει : Τόνε λάβωσε στὴ φτε-
ρούγα· ἔπισε κατὰ τὴν κρυάθρουση. Μιὰ ἄλλη φωνή :
Ὅχι, κατὰ τὸν γκρεμό ! Πολλές φωνές μαζύ : Τρε-
χάτε· στὸν πεύκο τῆς κρυάθρουσης ἔκατσε !—Οἱ φω-
νὲς ἀκούγονται ἀνακατωμένες καὶ λίγο-λίγο χάνον-
ται μέσα στὴ βουή τοῦ ἀγέρα.—Ἡ Σμαράγδα ἡ
Μάννα, κ' ὁ Δασοφύλακας στέκουνε ὄζω ἀπὸ τὴν
καλύβα, τηράζοντας κατὰ τὴ μεριά πού πέφτει ὁ
πεύκος τῆς κρυάθρουσης, κ' ἀκρουμαίνονται τίς φω-
νὲς πού πάλε δυναμώνουνε).

Ο Δασοφύλακας (σὰν ἀφαιρημένος). Ὁρ-
μᾶνε κατὰ τὸν γκρεμό, σὰ μεθυσμένοι, λές καὶ κουρ-
σεύουνε τὸ δάσο οἱ βουκολάκοι, μὲ τσεκούρια καὶ
πελέκια. Χυμᾶνε μὲ φωνές, κροταλώντας καὶ σπου-
ρίζοντας φοβίρες, στὸν ἀγέρα... Τώρα κοιτάζουσε ψη-
λά κ' ἀναζητᾶνε... ὄρμᾶνε τώρα κατὰ τὸν γκρε-
μό, καὶ σὰν τραγὰ σκαρφαλώνουνε... Νὰ τώρα γυ-
ρίζουνε... κάποιος δείχνουνε κατὰ δῶδες καὶ τη-
ράζουνε.

Ἡ Μάννα : Εἶναι κ' ὁ γερολοτόμος... ἀκῶ
τὴ φωνή του...

Ο Δασοφύλακας : Νκί, τὴ φωνή του...
(Φωνές : Μᾶς μαγέψανε... οἱ κολασμένοι...)

Ο Δασοφύλακας : Νκί τοι, τώρα γυρίζουνε...
μαζεύονται κάτω ἀπὸ τὸ πεύκο τῆς κρυάθρουσης...
(Φωνές : Νὰ τος, στὴν κορφή καθεται· τηράζει τὰ
φτερά του... ποιάς θάνεβῆ).

Ο Δασοφύλακας : Σὰν ἀπὸ τὰ δεντρά βγαί-
νει ἡ φωνή τους... μὲ τρομαξέει ἡ ροβέρα τους...
πῶς τηράζουσι δῶδες... Οἱ φωνές : κατὰρα καὶ ντρο-
πή τους, οἱ κολασμένοι.

Ο Γερολοτόμος (ποῦ ἀκούγεται βαθιὰ καὶ
δυνατότερη ἡ φωνή του) : Ὅχι... κανένας μὴν τολ-
μήσει νὰ κόψῃ τὸν πεύκο γιατί μὲ μένα θενὰ με-
τρηθῆ...

Ἡ Μάννα : Ἐσὺ πού πλανεύεις, γέρο, αἰ
γέρο !

Ο Γερολοτόμος : Εἴμαστε οἱ κολασμένοι...
εἴμαστε ἀνέμποροι... ποιάς θὰ τολμήσει νὰ βαρέσῃ
τσεκουριά ; Ἄς βγῆ ὀμπροστά μου.

Ἡ Μάννα : Μοῦ τὸρκίστηκες ! Θυμήσου με...

Ο Γερολοτόμος : Ὁ πεύκος εἶναι στοι-
χειωμένος... ποιάς θὰ τὸν κόψῃ ; Ἐλάτε, ὀμπρός, τὰ
τσεκούρια μας, παιδιὰ ! καθένος μονομιάς μιὰ τσε-
κουριά... (Οἱ λοτόμοι ὄρμᾶνε μὲ τὰ τσεκούρια ὕψω-
μένα κατὰ τὸν πεύκο, μὰ ξάφνου σταματᾶνε, ρή-
χνουνε τὰ τσεκούρια χυμοῦ. Φωνές : Μᾶς μαγέψα-
νε... οἱ κολασμένοι...)

Ο Γερολοτόμος : Δὲ σ' τὸ εἶπα ; πίστεψε
με !.. (Ὁ Δασοφύλακας ξάφνου ὄρμᾶει μάνητα καὶ
δύναμη γιομάτος· οἱ λοτόμοι παραμερίζουνε τρομα-
σμένοι· κείνος ἀδράχεται ἀπὸ τὸν πεύκο κ' ἀρχί-
ζει νάνεβαίνει).

Ἡ Σμαράγδα (τηράζοντας σὰ μαγεμένη κατὰ

τὸν πεύκο πού ἀνεβαίνει ὁ Δασοφύλακας) : Ἀνεβαί-
νει... ἀνεβαίνει... νὰ... φτάνει στὴν κορφή... ὁ ἀη-
τός δέρνει τὰ φτερά του... βόηθα, παναγία μου !..
(λιγοθυμᾶει. Ὁ Δασοφύλακας κατεβαίνει. Οἱ λοτόμοι
ἄλλοι πέφτουνε κατὰ γῆς καὶ ψάχνουνε γιὰ κάτι,
κ' ἄλλοι στέκουνε ἀποσβολωμένοι καὶ τὸν τηράνε
μὲ θαυμασμό. Ὁ Δασοφύλακας πατάει στὴ γῆς μὲ
περφόρεια, χαμογελάει εὐτυχισμένος, καὶ παίρνοντας
τὴ συνεφερμένη Σμαράγδα ἀπὸ τὸ χέρι τραβάει με-
γαλόπρεπα γιὰ τὴ στράτα πού φέρνει στὴν πολι-
τεία. Ἡ φωνὴ τοῦ γερολοτόμου ἀκούγεται σὰν ἀπὸ
ταφο) : Μαννα ! αἰ Μάννα ! πῶς καὶ μεις.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΑΝΟΙΞΗ ΚΙ Ο ΑΡΡΩΣΤΟΣ

Τὴν ἀνοιξή, ἐπόθησε βάρβα καὶ φλογισμένα
Ἄπ' τὴν ἀγῆ ὁ νῶς ἄρρωστος κ' ἀκόμη ὡς τὰ σπέρνα
Τὴν ἀνοιξή, ὄνειρεται μὲ μάτια ἀκρυσμένα,
Γι' αὐτή, στὸ ἔρμα κλεινὰρι τοῦ, τὸ στήθος τοῦ σπαρὰ.

Μᾶς τὰ πόδια τοῦ ἄπλερο, τὰ σταθια ραγισμένα,
Κ' εἶταν γι' αὐτὸν ἀβόλετο νὰ τρέξῃ στὰ βουνά.
Στὰ ὄρη λαγκάδια νὰ διαβῆ, στὰ δάση τὴνθεμένα
Ποῦ ἡ ξεπλανεύτρα ἡ ἀνοιξή θεοτικὴ γυρᾶ.

Κ' ἐκεῖ στὸ γλυκοβράδιον μὲ τ' ἀπάλτο σκατιά
Ἰπνος τὸν πῆρε κ' ἔνειρο φέρνει στὸ πᾶλληκαρι.
Βλέπει γερὸς σὲ ἡλιοκωστό πῶς εἶτανε λιβάδι

Μὲ βουσκοπούλες, μὲ πουλιὰ, μὲ κρῖνα γαλιὰ,
Μ' ἔναν αὐτὸ πῶς ἔγερνε στὸ τραγερὸ χορτάρι...
Καὶ τὴν κούρλα ὁ ἄρρωστος δὲν ἔσπινεσε ἔτσι.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΝΟΣΤΑΛΓΟΥ

Στὴν ἀνθισμένη, γλυκασιὰν ἀγάδι πού θὰ γύρω,
Μάταια ὄροσούλα ἡ χαρυνγὴ στὰ χεῖλά, θὰ μοῦ φέρῃ
Ἐδῶ μὲ χεῖδικα κ' ἀπάλτο, σὰν πρῶτα, ρόδου μῦρο
Τὸ βραδινὸ τὴ θλίψη μου δὲ θὰ γλυκάνῃ ἀέρι.

Στὴν ἀνθισμένη, γλυκασιὰν ἀγάδι πού θὰ γύρω,
Πουδὸς ἐγὼ θεὰ γρικὸ—τραγοῦδι δίχως ταῖρι—
Νὰ γύρουν τραγοῦδιῶν φωνές τραλά τὰ παντὰ γύρω
Ποῦ θὰ μεθᾶ τῆς ἀνοιξῆς χαϊδέυτικο τὸ χέρι.

Κι' ὅταν χτυπώντας τὰ φτερά στὴν πλατὴ ἀρχνιασμένα,
Τὸ στυγερὸ φθινόπωρον ὀρητικὸ προβάλλῃ
Καὶ δῶ ἀφρισμένο πέλαγο καὶ τὰ ὄρη βουρκαωμένα

Κι' ἀφανισμένα γύρω μου τῆς ἀνοιξῆς τὰ κάλλη,
Τότε στὸ στήθος γέρνοντας τὴν κεφαλή, ὡ μῆτέρα,
Τὴν τελευταία μου πνοὴ θάφτισο στὸν ἀγέρα.

Περάλας.

N. I. XANTZAPAS

νοστιμώτερο ἀκόμη πού ἡ ἀγνωστὴ Βενετσιάνα εἶχε
θεῖο ζουγράφο στὸ Παρίσι, καὶ ἴσια ἴσια στοῦ θεοῦ
τῆς τὸ ἐργαστήρι καθύτανε τώρα ὁ Ἄντρεας. Ἐτσι
ὁ κύριος καθηγητὴς ταίριαζε περίφημα τὴν ἀγάπη
καὶ τὴ μελέτη.

Ζήσανε δέκα χρόνια μαζὶ καὶ δὲν περιγράφεται
ἡ ἐφτυχία τους. Ἀσύγκριτο πρᾶμα, ποίημα μονά-
χο. Καὶ τέλειωσε ἀπροσδόκητα τὸ ποίημα, δίχως
λόγο, πού νὰ πῆς. Εἶχανε ἀποχτήσῃ ἕνα γιὸ στὴν
ἀρχὴ τοῦ γάμου κ' ὕστερς ἀπὸ δέκα χρόνια ἕνα κο-
ριτσάκι. Ἀφῶστησε ἡ μάννα στὴ γέννα τῆς καὶ
τῆς παραγγείλανε οἱ γιατροὶ νὰλλάξῃ ἀέρα. Ἐφυ-
γε μὲ τὸ μωρὸ γιὰ τὸ Μεσημέρι τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ
ὄμως χερωτέρεψε. Τόνωιθε ἡ κημῆνη, μὰ σὰν ἀγ-
γέλος πού εἶτανε δὲν τόλεγε τοῦ Ἄντρεα τῆς ὅπως
τόνωιθε, μόνο τοῦ μνηοῦσε τοῦ Ἄντρεα τῆς νὰβῆ
καὶ καλὰ. Τοῦ ἔγραφε μάλιστα πῶς μὲ τὸν ἐρχομὸ
του, γιὰ βέβαιο καὶ θὰ γειάνῃ. Τότες ἀκολούθησε
κάτι πολὺ παραχτικό καὶ πού βύρνε κατόπι σ' ὀ-
λη ἀπάνω τὴ ζωὴ τοῦ Ἄντρεα.

Ὁ Ἄντρεας μῆτε τῶθαλε μὲ τὸ νοῦ του πῶς
μποροῦσε τόντις νὰ πάθῃ τίποτις ἡ γυναίκα του, ἡ
Ὀλία του, ἀφτὴ δὲ ἡ Ὀλία πού τῶρα φώναζε τὸ-
νομά τῆς στὸ ἐργαστήρι του. Ὁ Ἄντρεας πολὺ με-

γαλήτερός τῆς φυσικὸ λοιπὸ νὰ πεθάνῃ πρὶν ἀπὸ
κείνη. Ἔτσι τὰ εἶχε κανονισμένα ὁ ταχτικὸς ὁ ἄ-
θρωπος, ἐπειδὴ, ἀφοῦ παντρεύτηκε μὲ τὸν τρόπο πού
εἶδαμε καὶ πού δὲν πιστέβω νῆτανε ἀπὸ τοὺς πιὸ
συνθηθισμένους, παρὰ ξεναντίξ ἀπὸ τοὺς πιὸ ποιητι-
κοῦς, ξαναμπήκανε ὄλα στὴ σειρά τους, στὸν ἴσιο
τοὺς ὁδῶμο, σὰ νὰ μὴν τὸν εἶχε ξετρελλάνει ἄλλοτες
ἡ ἀγάπη, σὰ νὰ μὴν εἶχε ποτε τοῦ κᾶμει τὸν ἐρω-
τεμένο τὸν κυνηγὸ στὰ γεφυράκια καὶ στὰ στενοδρό-
μια τῆς Βενετίας. Τὸ πιὸ περίεργο εἶναι πού τὸν
κίνετο δὲν τὸν ὑποψιάστηκε ἀπὸ τὴν περίσσια του
τὴν ἀγάπη. Τοῦ φαίνότανε πρᾶμα τόσο ἀδύνατο, τό-
σο ἀπίστεφο νὰ χάσῃ τὴν Ὀλία, πού δὲν τὸ χω-
ροῦσε ὁ νοῦς του. Εἶτανε πότες καὶ βυθισμένος σὲ
μιὰ καινούρια μελέτη—ἀχ ! ἡ ἐργασία ἡ λατρεπτή
του ἐκεῖνη, τί δὲν τοῦ κόστισε !—εἶχε καὶ τὰ μα-
θήματά του. Νκί μὴν τὰ πολυλογοῦμε, δὲν πρόσζε
στὰ γράμματα τῆς ἀξέωστης, νὰ, λές καὶ τὰ διάβα-
ζε, χωρὶς νὰ βγάξῃ τὸ νόημα· τῆνωιθε μονάχα πιὸ
ὕστερα, ὅταν τοῦ τελεγραφήσανε πῶς ἡ Ὀλία πιὰ
πάει πού πάει.

Ὅλοι μας, ἂ θέλουμε νὰ ζετᾶσουμε τὸν ἑαυτὸ
μας μὲ κάποια εἰλικρίνεια, θὰ δοῦμε πῶς πάντα μᾶς
φαίνεται σὰ νὰ φταίξαμε σὲ κάτι πρὸς τοὺς πεθαμ-

μένους μας τοὺς ἀγαπητούς. Ὁ κημῆνος ὁ Ἄν-
τρέας πού ἀκόμη κ' ἔν ξεψυχοῦσε ἡ Ὀλία στὸ Πα-
ρίσι, μπρὸς στὰ μάτια του, ἀπαρηγόρητος θάμνη-
σκε, ὄζω ἀπὸ τὸν κημὸ του, εἶχε τῶρα καὶ τὴ συ-
νειδησὴ του λαβωμένη, γιατί ὅπως καὶ στὴν ἐργασία
του φιλολογοῦσε τὰ καθέκαστα, μὲ τὸ ἴδιο σύστη-
μα, μὲ τὴν ἴδια τάση, κ' ἡ συνειδησὴ του συνήθισε
ὄλα νὰ τὰ φιλολογᾶ, Τῶρρε καὶ τοῦτο ἡ γνωστὴ
μας ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν τᾶξη, γιὰ τὸ ταχτικό.
Καὶ τὰ ξεδιάλιζε ὁ δύστυχος τὰ βᾶσνα του ἕνα
ἕνα. Ἐλεγε μέσα του πῶς τὸ κάτω κάτω τί θὰ πῆ
ἀξέφωστα στὸν ἄθρωπο ; Ποῦ πονεῖς, στὴν ψυχὴ σου
ἡ στὸ κορμὶ σου ; Καὶ ποιάς μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ στὴν
ἀξέφωστα κορμὶ καὶ ψυχὴ ; Μιὰ ἠθικὴ βοήθεια νὰ
σοῦ ἐρῆθ, ἐκεῖ πού τὴ χρειάζεσαι, τὴν ὥρα ὅπου τὸ
νοιώθεις ὁ ἴδιος πῶς τὴ θέλεις, καὶ ἴσως γλύτωσες.
Τέτοια βοήθεια ὁ Ἄντρεας δὲν τὴν εἶδωσε τῆς γυ-
ναϊκῆς του. Ἡ λύπη του ἀπὸ τότες ἀρχάτισε κ' ἔρ-
χισε καινούρια ζωὴ, δηλαδὴ ἔρχισε νὰ ζῆ, μὲρα τὴ
μέρα, στιγμὴ τὴ στιγμὴ, μὲ τὴν πεθαμμένη. Καὶ
καθὼς εἶτανε τὸ φυσικὸ του, ζοῦσε μαζὶ τῆς ταχτι-
κᾶ, ὀρισμένα καὶ πού νὰ πῆς ἀτάλερτα. Ἐγινε
συντρόφισσά του σὲ κάθε βῆμα καὶ σὲ κάθε πράξη,
ὡς καὶ στὴν παραμικρὴ. Κούρντιζε τὸ βολῶδι τοῦ τὴν

“Ο ΝΟΥΜΑΣ,”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. — Για το Έξωτερικόν Δρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στά κίοςκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου, (Οφθαλματρείο), Βουλής, Σταθμού υπόγειου Σιδηροδρόμου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ξενοκλειά, στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (όδος Σταδίου, άντικρυ στη Βουλή). Στο Βόο, βιβλιοπωλείο Χριστόπουλου.

Η συντροπή πλερώνεται μπρ. στα κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Μυαλό—Μαθήματα Βουργάρικα—Άχρηστο ύλικό—Συριανά καλήμερα — Τό Κράτος της άνομίας.

ΚΑΠΙΟΣ από τους τραγούς μας εύκήθησε πέροι η πρόπεροι στους Ρωμιούς ΜΥΑ.ΙΟ. Η εύκή φυσική δεν έπιασε. Και μιά που δεν πιάουκε οι πρωτοχρονιάτικες εύκες, δε ζαλλίζουμε και μεις τους Ρωμιούς με τέτιες. Μά κι αν έπιανε η εύκή που λέμε, δε χρειάζοντοσαν άλλες εύκες, γιατί όταν άποχηθούμε μ ν α λ ο θάποχηθούμε όλα τάγαθά που μās λείπουνται σήμερα.

ΕΝΑ τηλεγράφημα του «Πρακτορείου Αθηνών» από τη Σόφια που τυπώθηκε στα φύλλα της Τετρίδης μās λέει: πώς αή Βουλγαρική Κυβέρνησις, διὰ να καταστείλη την άπεργίαν των σιδηροδρομικών υπαλλήλων, έδημοσίευσε διάταγμα κατατάσσον τους άπεργούς εις τον στρατον της έφεδρείας και καθιστών συνεπώς αυτούς στρατιώτες εν ένεργεία.

Δεν ξέρουμε αν το πρότεξο κι αν το μελέτησε αυτό το τηλεγράφημα η Κυβέρνηση. Κι αλ' όμως θέτανε νάν το προτέξει και να πακίσει νάν το εφρμώσει, διο της είναι μπροστό, και στους δικούς μας τού: άπεργούς. Δεν πειράζει που κι αυτή τή φορά το μάθημα μās έρχεται από τή Βουργαρία.

ώρα που το κουρντίζανε πρώτα οι δύο τους. Της έλεγε, σαν ζυπνούσε, κλημέρα και σαν πλάγιαζε καληνύχτα. Στο έργαστήρι του είχε πολλά τραπεζάκια που του χρησιμέθανε το καθένα για χωριστό γραφείο και χωριστή δουλειά. Είχε κ' η Όλια το δικό της. Απάνω στο γραφείο της, ο Αντρέας είχε βάλει μόνο πράματα δικά της για να είναι όμως η Όλια παντού, έβαζε και στάλλα τίποτις που να της χρησίμεψο. Στο γραφείο της πάλε τα σεργάρια, κλωστήρισα δε θ' έβλεπε η χροτάκι που το χέρι της να μην τ' άγγιζε. Όταν τέλειωνε άρθρο, κεφάλαιο ή μελέτη, προτού στείλη τον πλίκο στο τύπωμα, τον άποθετε στο σεργαράκι της για μιά μέρα. Η έργασία του πιά, όσο βαστούσε ο Αντρέας το κοντύλι, όσο κάθονταν ή περπατώντας, του έρχότανε καμιά ιδέα και συλλογιότανε κανένα καινούρια βιβλίο, ή έργασία του άφιερωμένη όλη στη θύμησή της. Μά ποιός θα πάη να μασψυχολογήση έναν άνθρωπο, που ακόμη κι όταν έδενε το λαιμοδέτη του, άναπερνούσε τον καιρό που τον έδενε μπροστά στην αγαπημένη του και με κάθε κίνημα του χεριού του, θυμότανε κανένα γλυκό λογισμό της εποχής εκείνης; Νά, πώς να σ' άς πώ; καταντούσε ή ζωή του ένα μνημόσυνο παντοτινό.

ΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΑΝΕ γι' άχρηστο ύλικό και το πουλάνε με την όκά, για παλιοσιδερά, όλα τα λείψανα του 21 που βρίσκονται στο Παλαμήδι του Άνακλιού, κινόνια Βενετσιάνικα και Τούρκικα κτλ.

Βίβλια, τι μās χρειάζονται; Να πιάουν έδικα τον τόπο; Νάτανε κανένα σπασμένο κανάτι της εποχής του Περικλή θάν το φυλάγαμε στα μπαμπάκια και θάν το δείχναμε με περηφάνια στους ξένους, για σημάδι των άθνήτων προγόνω μας. Μά τους ήρωες όμως του 21 καμιά σκέψη δεν έχουμε. Μά που το ξέρετε; Μπορεί νάρθει μ' άλλη γενιά ύστερ' από χρόνια και νάν τους άναγνωρίσει και να περφηκεύεται νάν τού, λέει προγόνους της. Σ' αυτή λοιπόν τή γενιά θα δώσουμε λόγο κ' έχουμε ύποχρέωση νάν της φυλάξουμε τα ίερά της. Για να μην πιάουν όμως τόπο στα Μουσεια, που θέση μοναχά έχουν τα τρόπαια του 97, ας τα θάψουμε τι κινόνια του 21 στη γις νάρθουν αστεί μεθύριο να σκιάφουμε νάν τα βρούνε.

Οι μεθαυριανόι νάν τ' άχρηστο γιά έσιγουρο στην ίδια τάξη θα βάλουν και το Μοροζίνη που κατέστρεψε τον Παρθενώνα και τους Μοροζιήδες που γκρεμίσανε το Βενετσιάνικο Πύργο της Ακρόπολης και που πουλάνε σήμερα τα κινόνια της Παλαμηδίου.

ΕΝΑΣ Συριανός δάσκαλος έφτεξε καινούρια Κάλαντα για τους μαθητάδες του, ρεζιλεύοντας και μασκαρεύοντας τι περιήρμα Συριανά κάλαντα που τόση ποίηση και τόση όμορφιά έχουν.

Για να καταλάβετε το δασκάλικο φρούτο, σώνει αυτός μονάχα ο στίχος :

...Αύτρωσον εν της δουλειας τους λοιπούς μας άδελφούς, κραταιών ε' Ελλάδα κάμε, συναγών ήμας αυτούς.

Δίκιο έχει η άρεντιά του. Όταν ο Θεός μās λυτρώσει από τή δασκάλικη σκληριά, θα συνενώσει ήμας αυτούς και θα μās κάμει άθρώπους.

ΕΝΑΣ πατριώτης μας, αφού δούλεψο χρόνια και χρόνια στην Αμερική, γύρισε δω κ' με τα λίγα παραδάκια που μάζωξε άνοιξε ένα καρνεδάκι σ' ένα παράμερο μαχαλά της Αθήνας. Μόλις όμως άνοιξε το καρνεδάκι να σου και ξεφυτρώνει μπροστά του ένας κλαπανταής κι άρχινάει νάν του φέρνεται σά Γενίταρος, αή μου δώνεις παράδες ή σου τα κίω θάλασσα—κι όλι με λόγιό, μά με έργα.

Ο Χριστιανός, αφού τοόδοσε ίσαμε 100 δραχμές, άναφέρθηκε στην Αστνομία, μά κι ο Γενίταρος άναφέρθηκε στην κάμα του, και τον άνάγκισε να κάνει άναφορά στον Υπουργό των Έσωτερικών και στο Αρχηγείο της Χωροφυλακής, ζητώντας προστασία για τή ζωή του και για τήν περιουσία του. Η άναφορά του δημοσιεύτηκε στην Ακρόπολη της παρασμένης Τετρίδης και τελιώνει έτσι: «Υστερ' άπ' όλ' αυτά μου επιτρέπεται νομίζω να σά: ρωτησω αν το Ρωμζίκο είναι Κράτος νόμων ή Κράτος άναρχίας».

Έτσι έβρισκε μέσα του κάποια ήσυχία, έβρισκε κάποιο άνασασμό ή συνείδησή του, έβρισκε συνάμα και κάποια χροά, γιατί ο Αντρέας δεν εΐτανε από τους άθρώπους που σά λυπούνται, θαρρουνε πώς πρέπει να τους άποφαίνεται ή λύπη κι από το σκυθρωπισμένο το πρόσωπό τους. Μιλούσε, χωράτεθε, γελούσε, πρόθυμος και μάλιστα έφτυμος άθρωπος, που δεν έκανε πόζες. Μά και μέσα του έννοιωθε αλήθεια μιά παράξενη γλύκα να στάζει στην καρδιά του με τα σωστά του καταντούσε να το πιστέθη πώς πάντα πλάγι του τήν είχε, πώς της κουβέντιαζε, πώς τή συμβουλεύετανε στις κρίσιμες ώρες, όπως μιά μέρα, σά να τήν έσπρωγνε κανένα προαίστημα λυπητερό. του το παράγγειλε ίδια, και παίζοντας του έλεγε πώς αν τύχη και πεθάνη πρώτη άφτη, πρέπει να ξέρη πώς δεν τον άφνει και σ' ό τι καταπιάνεται, σ' ό τι κάνει, να τή ρωτά. Του τ' άγραφε άλλο τόσο χαδεφτικα κι από τή μεσηδρινή τή Γαλλία, όπου πήγε τότες άρρωστημένη. Μαζί σου, Αντρέα μου, ακόμη κι αν πάθω τίποτις, θα μείνω και μη φοβάσαι. Θά είμαι ο καλός σου ο άγγελος και θα σέ προσέχω, το σπίτι εγώ θα το φυλάω, θα παίρνω και γώ το μερτικό μου από κάθε χαρά σ'εσ και κάθε λύπη, και σαν πλακώση καμιά θλίψη, εγώ

Α δεν του τύχαινε να ζήτει μερικά χρόνια στην Αμερική, δε θα χαριζότανε και δε θακανε τήν όνόνητη αυτή έρώτηση. Έμεις που ζούμε δω, βρίζουμε πώς το Ρωμζίκο δουλεύει ρολόι και παρταίνει μάλιστα Κρίτος Νόμων κι Αστνομόων.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

Εΐτανε μιά φορά εν' άντρώγυνο, κ' είχανε μιά και μοναχή κόρη, μά πολύ όμορφη. Σά μεγάλωσε κομάτι, τή βάλανε στο σχολείο να μάθη γραμματά. Καμιά φορά πήγαινε κι ο πατέρας της, και μιλούσανε με τή δασκάλισσα για τήν κόρη. Άγάλλια άγάλλια ή δασκάλισσα άγάπησε τον πατέρα της κόρης. Της ήρθε λοιπόν να ζολοθρέψη τή μάννα, και να πάρη τον πατέρα της εκείνη. Τι κανει λοιπόν; Ηξερε πώς στο σπίτι της κόρης αΐτηνης είχαν ένα μαρμαρένιο σεντούκι κ' είχανε μέσα όλα τους τα καλά τα πράματα.

Λέγει δά μιά μέρα της κόρης: Πήγαινε, κόρη μου, στο σπίτι σ'εσ να πής της μαννας σου να σου δώση τα χρειάζόμενα μές' από το μαρμαρένιο σ'εσ το σεντούκι, να σου δείξω να κεντήσης ένα μαντίλι. Κι ή θέλεις να μάθης να κεντάς πιό όμορφ' άπ' όλες, έλα να σέ κάνω δική μου κόρη. Για να γίνη όμως αυτό, πρέπει να βγής από τον ήλιο ή μάννα σου. Δηλαδή να τή σκοτώσουμε. Η κόρη στην άρχή τρώμαζε. Δεν μπορώ να το κάμω αυτό, έπει της δασκάλισσας, γιατί τή λυπούμαι τή μάννα μου. Μην τή λυπάσαι, της λέει πάλι εκείνη, γιατί είμαι μιά μέρα μούλεγε πώς είσαι παλιοκορίτσο, και δε σ' άγαπά. Να τί να κάμης να μην προφτάση και καταλάβη τίποτα, μήτ' εκείνη μήτ' εσύ. Να της πής ν' άνοιξη το μαρμαρένιο το σεντούκι να σου δώση χρυσάφι και πούλια μαλαματένια κι ένα κούψο να τα βγάλη, να βίξης με μιά εσύ το καπάκι του σεντουκιού, και να τή σκοτώσης. Δε μπορώ, πάλι λέει η κόρη, και φοβούμαι να το κάμω. Δεν ντρέπεται, της λέει η δασκάλισσα, σαν είσαι κοπέλα να φοβάσαι ένα τόσο μικρό πράμα; Μήτε κανένα μπαλτά θα σηκώσης, μήτε κανένα τουρτίκι θα τραθήξης. Έδώ δά κοπέλλες π' αν και πολεμούν και σφάζουν, κ' εσύ δεν άποκοτάς να σαλέψης ένα καπάκι; Κάνε πώς το γερνεις κομάτι, ύστερα φύγε να μη δής τίποτε και νάρθης μαζί μου, να δής τί θα σου κάμω. Όλο χρυσά κι' ασήμια θα σέ φορέσω. Μικρή κ' ή κόρη ακόμα, άκουσε τα λόγια και τα

πάλε θα σ'εσ παρηγορώ. Για σένα όμως, στον καημό και στη μοναξιά σου, θ' άχω περισσότερα χάρδια μπρός στα μάτια σου, που θα μ' άναζητούνε λωλά, θα σταθώ, φλόγα σου ζωντανή, θα μ' ένω μέσα στην ψυχή σου, έρωτεμένη, μυστική, όλωνε δικό μου θα σέ κάμω, μά και σ' έτοιμες στιγμές καθώς και στις άλλες, πάντα θα σου είμαι άγαθή.

Τά διαβάζε και τα ξαναδιαβάζε τα γραμματά της. Κι άποροσσε. Πώς, άχ! πώς μπόρεσε να διαβάση τέτοια λόγια και να μη πεταχτή σμα της και να μην τριμάξη και να μη θαρρέψη πώς ή Όλια ξεψύχηςε κιόλας μιά στιγμή αφού του τα μ' ένωσε; Να, κάποτες έρχεται τύφλα και δε βλέπουμε τί γίνεται μπροστ'εσ μας. Τώρα τ' άνοιγε τα μάτια του, τώρα τα καταλάβαινε τα γραμματά της ο Αντρέας. Σά νάκουγε τή φωνή της, σά να του πρόσταζε τίποτις ή πεθαιμένη, που δεν του μιλούσε μόνο για τον έαφτό του, παρ' και για το σπίτι και για το παιδί της. Δεν το ξεγνώσε ο καημένος ο πατέρας.

Ένα μπαξεδάκι με δέντρα, κολλητά στο έργαστήρι από τή μιά μεριά, μιά μεγάλη άβλή από τήν άλλη, χωρίζανε το νόστιμο δίπατο σπίτι από το γραφείο του κ. Αντρέα. Έβγαινε συχνά, πήγαινε κάθε τόσο να δη τι κάνει τ' όρρανό, το κοριτσάκι τ'

τάματα της δασκάλισσας, πλανήθηκε, κι απόφασσε νά σκοτώση τή μάνα της. Πηγαίνει δά στο σπίτι τους βιαστικά βιαστικά, έκανε πώς τήν έστερνε ή δασκάλισσα εκείνη τήν ώρα, φωνάζει: Πού είσαι, μάνα; "Ελα γλήγορα και βιάζουμαι. Μ' έστειλε ή δασκάλισσα νά μου δώσης χρυσάφι και πούλια μαλαματένια, και θά μου δείξη νά κεντήσω ένα μαντίλι. Δέν μπορώ, τής λέει ή μάνα, μονάχη μου νά τ' ανοίξω αυτό τό σεντούκι κ' είναι βαρύ. "Ελα, μάνα, κ' εγώ σε βοηθώ. Πάει ή κακότυχη ή γυναίκα, ανοίγει μέ πολύ κόπο τό σεντούκι, σκύβει νά βγάλη από μέσα τό χρυσάφι και τά πούλια, ρίχνει ή κόρη τό καπάκι τού σεντουκιού, σκοτώνει τή μάνα της. Σάν είδε πώς έμεινε μέσα τό κεφάλι κι όζω τό κορμί και σπάρραζε, έβαλε τις φωνές, έρχισε τά κλάματα, νά κ' έρχεται κι ο πατέρας της τό μεσημέρι νά φάη. Βλέπει εκείνη τά χάλια, ρωτάει τήν κόρη τί είν' αυτά; Νά, λέει, πατέρα. Πήγε ή μάνα μου ν' ανοίξη τό σεντούκι νά βγάλη από μέσα τά χρειαζόμενα για νά κάμω ένα μαντίλι κ' έπεσε τό καπάκι και τή σκοτώσε. Κλαίγει ή καυμένος ο άντρας της, κλαίγει και μυρολογά τή γυναίκα του, ύστερα, μέ τά λόγια τής κόρης του παρηγορήθηκε πάλι, και ζούσαν σάν και πρώτα.

Σάν πέρασε κομμάτι καιρός, λέει μιά μέρα ή κόρη στον πατέρα: "Έρχεσαι, πατέρα, νά πάρης τή δασκάλισσα πού μ' αγαπά αυτή ή γυναίκα, νά βάλω και τή μάνα μου στον τόπο της; Κάνει, δέν κάνει, ή κόρη έκαμε τή γνώμη του πατέρα της, παντρεύτηκε αυτός, πήρε τή δασκάλισσα, περνούσαν πιά μέλι και γάλα τά πρώτα χρόνια. "Υστερα όμως, σάν έγιναν οι κόρες δυο, έρχισε ή δασκάλισσα νά ζηλεύει τήν προγονή, γιατί είταν ή δική της ή κόρη πολύ έσκημη. "Ο,τι έκαμνε ή προγονή, τόν μπελά της έβρισκε. Γύρευε ή μητροιά άφορμή νά τή διώξη. Μιά μέρα, μαζεύει ένα κοφίνι ρούχα για πλύσιμο. Βάζει κ' ένα καλάθι μαλλι, παίρνει και τήν άγελάδα τους, έπειτα τή φωνάζει, και τής λέει: Νά, πάρε αυτά κι έμε στον ποταμό νά τά πλύνης. Κι' όσο νά στεγνώσουνε, νά κάμης ψιλό ψιλό τό μαλλι. Νά βοσκήσης και τήν άγελάδα, και προχού βασιλέψη ο ήλιος νά είσαι εδώ, γιατί άν μείνης έξώρας θά σε διώξω. Τά παίρνει ή κόρη, πηγαίνει, και διαλογίζεται πώς θά τά ποοφτάξη αυτά όλα, νά γυρίση και νωρίς στο σπίτι. Πηγαίνει μέ δακριμένα μάτια, βγαίνει ίσα στον ποταμό, καθίζει νά ξεκουραστή, άκούει και περπατεί κάτι μέσα στα χορ-

τάκια και στις πρασινάδες του ποταμού. Γυρίζει νά δη, βλέπει μιάν άχελώνα. Σηκώνεται, πάει κοντά της, άρχίζει και λέει τά πάθια της στην άχελώνα, και κλαίει. "Εκεί που είταν άχελώνα, πετάνε τό καθούκι της και βγαίνει από μέσα μιά γριά. "Η κοπέλλα ζύπασε σάν τήν είδε. Μήν τρομάξης, κόρη μου, τής λέει ή γριά, μόνο έλα νά μπαλώσης κομμάτι τά ρούχα μου, και καταξοκίστηκα μέσα στους ποταμούς και στα κλαδιά. "Αμέ πώς νάρθω, θειά, λέει ή κοπέλλα, πού έχω αυτά κι αυτά νά κάμω και προχού βασιλέψη ο ήλιος, νά γυρίσω κιόλα, γιατί θά με διώξη ή μάνα μου; "Ελα, κόρη μου, κ' εγώ σε βοηθώ ύστερα και κάνεις τις δουλειές σου.

Καθίζει ή κοπέλλα, τής βάζει δυο τρία μπαλώματα, έπειτα σηκώνεται. "Ελα, κόρη μου, κ' έρχε κι άλλα νά βάλης. "Οχι, θειά, και δέ θά προκάνω. "Ελα, και μ'η νοιάζεσαι, κόρη μου, εγώ είμαι για σένα. Σεθαρρεύτηκε ή κοπέλλα, καθίζει και τή μπαλώνει και τή συμμαζεύει. "Υστερα σηκώνεται, και πηγαίνει στον ποταμό, τί νά δη! Τά ρούχα πλυμένα, τό μαλλι καμωμένο, και τήν άγελάδα χορτάτη και ξεπλωμένη εκεί στον ήλιο. Χριστέ και Παναγά, κάνει μονάχη της ή κοπέλλα. Ποιός μαθές τάκαμε αυτά; "Ο,τι έτοιμαζότανε νά τά πάρη νά φύγη νά κ' ή γριά πάλι φανερώνεται όμπροστά της. "Ελα, θειά, νά δης, λέει ή κοπέλλα, πού ήρθα και βρήκα καμωμένες τις δουλειές μου. "Αραγες ποιός μ' άγαπούσε τόσο και μέ γλύτωσε απ' αυτόν τόν κόπο! "Η μάρα σου, λέει ή γριά. Δέ σούλεγα εγώ νά μ'η νοιάζεσαι; "Ελα δά τώρα νά σε πάρω νά πάμε μαζί σπίτι σας, νά μ'η κουραστής μονάχη. Παίρνει ή γριά τήν κοπέλλα, τά ρούχα μέ τό κοφίνι κι ό,τι άλλο είχαν, και πηγαίνουν. "Εκεί που διαβαίνουν, βλέπει ή κοπέλλα ένα φως κ' έρχεται καταπάνω της, και τή λούζει από τή κορφή ως τά νύχια. Θαμπώσαν τά μάτια της, και τάνκλεισε. "Αλλ' όσο νά περάση μιá στιγμή νά τά ξανανοιξη, χάθηκε ή γριά. "Ανοίγει ή κοπέλλα τά μάτια της, και βλέπει πώλαμπε όλη από πάνω ως κάτω. Δέν μπορούσε όμως νά ξεηγήση τί είταν αυτά τά πράματα. Πού νά ορανταστή πώς είταν ή μάρα της εκείνη ή γριά!

Κόντευε πιά νά πάη και στο σπίτι τους. Φορτώνεται τό κοφίνι και τό καλάθι μέ τό μαλλι, δίνει τήν άγελάδα στη μέση της και πηγαίνει. Φτάνει στο σπίτι, χτυπά τήν πόρτα,

βγαίνει ή μητροιά νά δη ποιός είναι, τί νά δη! "Η προγονή της έλαμπε σάν τόν ήλιο. Μέ μιās αυτή κατέβασε τά μούτρα της από τή ζούλια. Γιατί άργησες, μωρή; τήν έρωτά. "Εκαμες ό,τι σούπα; "Όλα τάκαμα, άπαντα ή προγονή. "Αμέ τί χάλια είν' αυτά πώχεις; Δέν ξέρω, λέει, τί θές νά πής. Νά, τά μαύρα σου τά μούτρα θέλω νά πώ, γιατί είναι έτσι; "Αμέ τί έχω μαθές; λέει ή κόρη. Μήπως μουτζουρώθηκα στο καζάνι και στις φωτιές; Κάτι χειρότερη είσαι, λέει ή μητροιά. Είταν κανένας αυτό που πήγες; "Οχι, λέει ή κόρη. Μόνο μιá γριά είταν, κι αυτή μέ βοήθησε και γλύτωσα νωρίς. Δέ μίλησε αούτη, μ'ά μέσα της έβαψε. Νά στείλω, λέει, κ' εγώ τήν κόρη μου νά πάη σ' αυτό τό μέρος. Περνούν καμπόσες μέρες, μαζεύει πάλι τά ρούχα αυτή, τά βάζει μέσ' στο κοφίνι, ύστερα φωνάζει τήν καλή της τήν κόρη, και τής λέει: Πάρε, κόρη μου, αυτά τά ρούχα, κι έμε κ' έσύ σ' αυτόν τόν ποταμό νά τά πλύνης, μ'ά μ'η βιαστής και κουραστής, δσα μπορέσης πλύνε. Τά παίρνει ή κόρη, πηγαίνει, κ' ή μάνα πιά τό καταχάρηκε που ήθελε νά όμορφήνη ή κόρη της σάν τήν προγονή, γιατί είταν πολύ μαύρη κι έσκημη. Πηγαίνει δά ή κόρη της, πηγαίνει, βγαίνει σ' εκείνο τόν ποταμό, καθίζει νά ξεκουραστή, νά, και βγαίνει μπροστά της κι αυτηνής μιá γριά. Καλημέρα, κόρη μου, τής λέει. Καλήσου μέρα, τής λέει ή κόρη. Τί κάνεις αυτού; "Εχω δουλειά, και δέν έχω καιρό για λόγια. "Ελα, κόρη μου, νάχης τήν ειπή μου, νά ράψης κομμάτι τά ρούχα μου, και δέ βλέπω νά περάτω τή βελόνη. "Έρχεσαι νά λείψης από τό κεφάλι μου, παλιόγοια, και σώνει τό δικό μου; "Εγώ έχω ν' άνάψω φωτιά, νά πλύνω ρούχα, κ' έσύ θές νά σου ράψω. "Ελα, κόρη μου, κ' εγώ σε βοηθώ ύστερα και τά πλύνεις. Λείψε από τό κεφάλι μου, και δέν έχω καιρό νά κουβεντιάζω μέ τά ξεμωράματα. Καλό, λέει ή γριά. Νά σου παίξω κ' εγώ ένα παιγνίδι, νά τó θυμάσαι για πάντα. Τήν κακή ψυχή σου μέρα θά κάμης, λέγει πάλι αυτή κι άρχινά νά πλύνη. "Όσο νά πλύνη τά μισά, βράδιασε.

Τώρα τί νά κάμη. Βάζει τ'άπλυτα κάτω κάτω στο κοφίνι, και τά πλυμένα από πάνω, και τραβάει σπίτι. "Εκεί που διαβαίνει, σκοτεινιάζει έξωρα ο κόσμος, και γίνεται σ'α μεσανυχτα. Δέν έβλεπε νά περπατήση. Τρέξε και νά τρέξης, πήγε σπίτι καιώς έχοντας. Βροντά τήν πόρτα, εκείνη τήν ώρα έφρεζε πάλι. Βγαίνει ή μάνα της, τί νά δη! Μαύρη

γαπημένο, πού δέν πρόφτασε ή μάνα του νά τó χαρή. Τό είχε βαφτισμένο Μοιρίτα κ' έτσι τó βάφτισε από τήν άγάπη του στην Ελλάδα, γιατί τόνομα τó είχε άκούσει κάπου στους Κορφούς. "Υστερις από τó θάνατο τής "Ολιας, στοχάστηκε μάλιστα πώς φρόνιμα τó διάλεξε και ταίριαζε τó νόημα. Δένε πώς Μοιρίτα θά πη καλοπαντρευμένη κ' είναι τόνομα είδος' έφιή για τó κορίτσι πού τού τή δίνουνε οι γονιοί του μαζί μέ τόνομα. Τής έροκάνε κι ο δύστυχος "Αντρέας νά καλοπαντρευτή, όταν έρθη ο καιρός, νά μ'η πάρη άντρα σάν τόν μπαμπά της, άχάριστο άντρα, στοαβό και πού δέν έτρεξε στην άβυσσση τή μητέρα, τήν ώρα όπου τόν ήθελε! Μέ τέτοια σκέψη έβρισκε άφορμή καινούρια νά τιμωρήση τόν έαφτό του, και τó χαϊρότανε ή συνείδησή του πού στοχάστηκε τήν τιμωρία. Πού νά τó ζέρη τó μικρό, ή Μοιρίτα που ή ζηλεμένη, πού νά τó ζέρη, πώς όταν τή φώναζε ο πατέρας, τή φώναζε μέ τήν ιδέα παιδευτή ή ίδιος και μέ τόν πόθο, ή μάρα της νά νά τήν προστατέψη; Δατρεία είχε ο "Αντρέας για τή Μοιρίτα. "Η λατρεία του για τήν "Ολια σ'ά νά χύθηκε τώρα στο παιδί της. "Ο,τι κι άν τού έδινε ή Μοιρίτα, κανένα παιγνίδι, καμιάν άλλοκοτη ζουγραφιστά, κλωστούλα ή χαρτάκι, όλα τάβαζε άπάνω

στά γραφεία του, τυχτικά, σοβαρά, όπως και τής "Ολιας του κάθε φυλαχτό, γιατί και τά χαρισματακια της μικρής του για φυλαχτά λές και τά είχε. Πολύ βασανίστηκε μέ τήν ανατροφή της. Πώς νά τó καταφέρη; Μόνος του δέν μπορούσε νά ξαναπαντρευτή, από πιά μήτε του πέρασε από τó νο, ός είναι και για τó παιδί του. Θυσία πού δέ γίνεται. Συφώνησε τó λοιπό μέ τήν αδερφή του, δυο αδέρφια είτανε, ή "Αννα κι ο "Αντρέας, νάρθη σπίτι του και νά φροντίξη για όλα, για τó νοικοκυριό, τήν ανατροφή και τά καθέκαστα. Χήρα κι έτεκνη, λόγος δέν ύπαρχε νάρνηθη, τής άρεσε κιόλας, επειδή κ' είτανε άφωσιωμένο τά δυο αδέρφια, ή "Αννα ένα δυο χρόνια μεγαλύτερη από τόν "Αντρέα. Σάν τίμια και φρόνιμη γυναίκα, θέλησε κι άφτη έννοείται νά πάρη άπάνω της ένα μέρος από τά έξοδα, δέν τής έλειπε και κάποια περιουσία, πού άπαρχής τó είπε πώς θά πηγαινε κατόπι σ'άνηψακια της.

Για τή Μοιρίτα είτανε ή "Αννα δέφτερη μητέρα. Παιδιά δέν άπάχτησε παιδιά της γενήκανε τά δυο τού "Αντρέα, μάλιστα ή μικρή, γιατί ο γιος του ο Πάβλος εκείνο τόν καιρό σπούδαζε ναφτικός. Καλή καλή, όσο φαντάζεσαι, ή "Αννα είχε όμως κ'

ένα λαττωματάκι, μιá φθερή άροσημάκι. Μ'ά δέν πρόφτανε νά τó κατακλέψης, επειδή τή βοηθούσε στα παρανοικά και προπάντω στο νοικοκυριό, ή πιστή δούλα του σπιτιού, ή Κατινούλα. "Ετσι μετά φραζουμε βωμαλικά τόνομα της, πού είτανε Κατινική, δηλαδή μικρή Κατίνα, στην κελτική ντοπιολαλιά τής πατρίδας της εκεί κάτω, τής Μπρετάννιας. Στην Μπρετάννια πήγανε νά περάσουνε τó καλοκαίρι, τήν πρώτη χρονιά τού γάμου, ή "Ολια κι ο "Αντρέας. Γυρέθανε δουλικό βρέθηκε ή Κατινούλα. Τήν πήρανε άμείως κι από τότες, πάλι νά πη έδω κ' είκοσι χρόνια, τριάντα δυο χρονώ κοπέλλα τώρα, τους περτούσε, άρχίζοντας μέ τή σκούπα, σάν παιδάκι δώδεκα χρονώ πού είτανε, όσπου νά κατανητήση πρόσωπο, και πρόσωπο σημαντικό του σπιτιού. Τόφερε τó φυσικό της τόφερε κ' ή τύχη. "Αούτ συνόδεψε τήν κερά της στο στερόν της τó ταξίδι: άφτη σφάλιζε τά μάτια τής "Ολιας, άφτη τόλμησε κιόλας μιá μέρα, νά γράψη τού άφέντη πώς πρέπει νάρθη: άφτη τού τελεγράφησε σάν άκολούθησε τó κακό, άφτηνε πρωτόειδε, όταν κατέθηκε είκοσι τέσσερις ώρες πιο άργά ο δύστυχος απ' ό,τι έπρεπε, άφτη φρόντισε για τή Μοιρίτα, για τώφανεμένο τó μωρό. Ξέρουμε τή λατρεία τού "Αντρέα για τήν πε-

την κόρη τις σαν άραπίνα. Καλησπέρα μάννα. Καλώς την κόρη μου. Πώς τὰ πέρασε δὲ μοναχὴ σήμερα; Τί νὰ σοῦ πῶ, μάννα. Ὅσο ν' ἔψω τὴ φατιά, νὰ πυρώσῃ τὸ καζάνι, νὰ πλύνω τὰ μισὰ τὰ ρούχα, βράδυνας. Δὲν πρόφταξα νὰ τὰ τελειώσω. Ἔννοια σου, κόρη μου. Ἔσο νάσαι καλὰ. Εἶταν ἡλιος αὐτοῦ πῶπλενας; Ὅχι, μάννα, πολὺ ζυωρρα εἶταν κ' ἴσκιος μὲ ἐγὼ δὲν ἀγροίκησα ὁμορφιά, γιατί εἶχα δουλειά. Δὲν ἤρθε κανένας νὰ σέ βοηθήσῃ; Καὶ ποῖός ἤθελε νὰ μὲ βοηθήσῃ, μάννα; Μία παλιόγρια ἤρθε, κι αὐτὴ γιὰ νὰ μὲ μπόδιζῃ εἶτανε, γιατί ἤθελε νὰ τὴν μπαλώσω, κ' ἐγὼ δὲν εἶχα καιρὸ, καὶ θύμωσε μαζί μου καὶ μούπε πὼς θὰ μού παίξῃ ἓνα παιχνίδι νὰ τὸ θυμοῦμαι γιὰ πάντα.

Ἡ μάννα μὲ μιάς τὰ κατάλαβε, πὼς εἶταν ἡ μούρα της κι αὐτὴν ἤθελε, καὶ τὴν ἔκαμε τέτοια χάλια. Τίποτις ὅμως δὲν τῆς φανέρωνε μόνε τὴ χάδιε καὶ τὴ φιλοῦσε, καὶ τῆς ἔλεγε Μαυριδερά μου κόρη καὶ νόστιμη. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ χαλάσῃ τὴ νόστιμάδα σου. Κ' ἐκεῖνη δὲν εἶτανε γιὰ νὰ τὴ δῇ ἄνθρωπος τὴν ἀσκημιὰ πού εἶχε. Τρώγουνταν πιά μέσα της κ' ἔλεγε, γιατί ἡ μιά νὰ πάη καὶ νὰ γυρίσῃ τόσο ὁμορφῆ, κ' ἡ ἄλλη νὰ πάη καὶ νὰ γυρίσῃ τόσο ἄσκημη. Δὲ βραστοῦσε νὰ τὰ βλέπῃ πιά αὐτὰ, κι ἀποφάσισε νὰ διώξῃ τὴν προγονή. Τὴν παίρνει μιά μέρα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τῆς λέει Πηγαινέ, καὶ δὲν μπορῶ πιά νὰ σ' ἔχω μαζί μου.

Βγαίνει ἡ κοπέλλα καὶ φεύγει. Πάει τὸ βράδου ὁ πατέρας, ρωτᾷ πὺ εἶναι. Νά, λέει ἡ μάννα. Δὲ σ' ἔλεγα ἐγὼ πὼς εἶναι παλιοκόριτσο; Ἀγάπησε ἓναν, καὶ τὸν πῆρε κ' ἔφυγαν. Τὸ πιστέψε κι αὐτός. Παγαίνει ἡ κοπέλλα ἐκεῖνη, παγαίνει, σκοτεινιάζεται ἀπάνω στὰ βουνά. Ἐκεῖ βλέπει μακριὰ ἓνα φῶς Παγαίνει καταπάνω στὸ φῶς, βγαίνει σ' ἓναν πύργο μπροστὰ θεόρατο. Φῶσις ἀπάνω καὶ κάτω ἔφεγγε δὲ κόσμος.

Μπαίνει μέσα, τί νὰ δῇ! Ὀντάδες στρωμένοι μὲ καντιφέδες, κρεβάτια χρυσά, σαμιντάνια ἀσημένια, πράματα πού δὲν τὰ εἶδε στὸν ὕπνο της. Ἀς καθήσω, λέει, νὰ δοῦμε ποῖός εἶναι ὁ νοικοκύρης ἐδῶ μέσα. Κάθεται ἡ κοπέλλα, κάθεται, ψυχὴ πούπετα. Ἐκεῖ πού καθότανε, κοιμήθηκε. Σὺν ζύπνησε πιά εἶτανε μέρα. Σημειώθηκε. Συλλογιέται αὐτὴ, συλλογιέται, τίνας μαθὲς εἶναι αὐτὰ τὰ καλά.

Σηκώνεται, ἀνοίγει τίς πόρτες τῶν ὀνταδιῶνε, βρίσκει μέσα μαργαριτάρια, φλουριά, πράματα λογιῶ λογιῶν. Ἐκεῖ ἀκούει κ' ἔρχεται μιά βροντὴ πού τρᾶνταζε ὄλος ὁ πύργος. Βγαίνει σ' ἓνα παραθύρι, βλέπει κ' ἔρχεται ἓνα μαῦρο σύννεφο καταπάνω στὸν πύργο. Ὑστερα ἀνοίγει τὸ σύννεφο καὶ βγαίνει ἓνας δράκος ἀπὸ μέσα. Αὐτὴ φοβήθηκε καὶ δὲν εἶξερε τί νὰ κάμῃ. Μπρὸς νὰ πάη ἢ πίσω. Τουρτουρίζε πιά ἀπὸ τὸ φόβο της. Ὑστερα ἔρχισε τὰ κλάμματα καὶ τὰ μυρολόγια κ' ἔλεγε Ἄχ μαννούδα μου, πὺ εἶσαι, νὰ μὲ δῆς. Τὸ δικό σου τὸ κῆμα πὺ σέ σκότωσα

χωρὶς νὰ τὸ θέλω εἶναι, κ' ἤρθα σ' αὐτὰ τὰ χάλια. Τί νὰ κάμω τώρα, καὶ πὺ νὰ πάω νὰ κρυφτώ. Καὶ δὸς του κ' ἔλλαιγε καὶ φώναζε. Τ' ἀκούγει αὐτὰ ὁ δράκος ἀπ' ἐξῶ, στέκεται καὶ διαλογίζεται, ἐπειτα σκύφτει κρυφὰ καὶ κοιτάζει. Καθὼς εἶδε ἐκεῖνη τὴν κοπέλλα πὺ ἔλαμπε σὺν τὸν ἥλιο, κι ἔκουσε ἐκεῖνη τὰ κατχλόγια, ἔλλαξε γνώμη μὲ μιάς, ἐκεῖ πὺ λογάριζε νὰ μῆθ' μέσα νὰ τὴν κοματιάσῃ καὶ νὰ τὴ φάῃ. Γιατί τὸ παλάτι ἐκεῖνο τὸ εἶχε σὺν παγίδα. Τόχτισε ἐκεῖ καὶ τὸ στόλισε, ὅποιος περνᾷ τὰχ νὰ λέῃ, τί εἶναι τοῦτες οἱ ὁμορφιές, ἄς ἔμπω μέσα νὰ σεργιανίσω, καὶ τότες νὰ πηγαίνῃ ἐκεῖνος νὰ τὸν τρώῃ. Αὐτὴ τὴν κοπέλλα ὅμως δὲν ἀποκόπησε νὰ τὴ φάῃ, παρὰ ἐκεῖ πὺ εἶπνε δράκος, γέννηκε ἓνα πλληκαῖο θεόμορφο, καὶ μῆπκε μέσα καὶ πῆγε μπροστὰ της, καὶ τὴ ρωτοῦσε ποιά εἶναι καὶ πὺ βροίθηκε ἐκεῖ. Εἶπε δὲ αὐτὴ τὴν ἱστορίαν της, μὰ ἡ καρδιά της ἔκανε τὰκ τὰκ ἀπὸ τὸ φόβο της, — νὰ δοῦμε ποῖός ἄλλος θὰ μῆθ' μέσα!

Μὴ φοβᾶσαι, τῆς λέει, αὐτός. Ἐγὼ εἶμαι πὺ τὸ δριζώ αὐτὸ τὸ παλάτι. Κάθησε, γιατί κ' ἐγὼ εἶμαι μονάχος, νὰ ζοῦμε ἐδῶ μαζί. Τὸ δέχεσαι; Στὴν ἀρχὴ αὐτὴ φοβήθηκε νὰ πῆ τὸ ναί. Κατόπι, σὺν εἶδε τὸν τρόπο τοῦ πλληκαριοῦ πὼς εἶταν ἡμερὸς καὶ δὲν εἶχε κακὸ σκοπὸ, τὸ δέχτηκε, καὶ στεφανώθηκε καὶ ζούσανε μὲ μορφιά καὶ μιά γαρά οἱ δυὸ σὰ βασιλιάδες. Ἀκούστηκε τὸ πράμα, τόμαθε ἡ μητριά της πὺ τὴν εἶχε πὺς γάθηκε πιά, πῆγε νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὴ ζούλια της, γιατί νὰ κλοπῆσῃ ἢ προγονή, παίρνει μιά ἀρμαθιά δαχτυλίδια, τὰ φαρμακῶνε, ὕστερα πηγαίνει κάτω ἀπὸ τὰ παναθύρια της, καὶ φωνάζει: Δαχτυλίδια καλὰ! Λάττε νὰ ψουνίστε. Φοροῦσε καὶ παλιόρρουχα κ' εἶτανε σὺν ἀτσιγκάνα. Τ' ἀκούει ἡ προγονή της, στέρνει μιά δούλα καὶ τῆς ἀγοράζῃ ἓνα. Τὸ βάζει στὸ χέρι της, περνᾷ λίγη ὥρα, λιγοθυμᾷ αὐτὴ. Τρέχουν οἱ δούλες, πολεμοῦν, τίποτα! Ἐρχεται ὁ ἄντρας της, ρωτᾷ τί ἔχει, πὺ λέγουν πὼς ἀπὸ τὴν ὥρα πῶθαλε τὸ δαχτυλίδι τάπαθε αὐτὰ.

Μὲ μιάς αὐτός τὰ κατάλαβε, γιατί εἶταν καρδιογνώστης κι ἀρχινᾷ τὰ γιατρικὰ καὶ τὴ φέρνει στὸ νοῦ της. Περνᾷ καιρὸς, μαθίνει ἡ μητριά πὼς ζῆ ἡ βασίλισσα ἄς τὴν ποῦμε πιά.

Κι ἀπορεῖ καὶ λέει πὼς ἔγινε καὶ ζῆ ἀκόμα. Σηκώνεται πάλι μιά μέρα καὶ παίρνει μιά ἀρμαθιά βραχιόλια καὶ τὰ φαρμακῶνε πὺ πολὺ, καὶ τὰ παίρνει καὶ πηγαίνει. Φωνάζει πάλε Βραχιόλια καλὰ, βγάτε νὰ πάρτε. Τ' ἀκούει ἡ βασίλισσα, στέρνει πάλε τίς δούλες της κι ἀγοράζουν ἓνα βραχιόλι. Καθὼς τόθαλε λιγοθύμισε πάλε κ' ἔπεσε σὺν πεθαμμένη. Τρέχουν αὐτὲς, φωνάζουνε, στέρνουνε, φέρνουν τ' ἀφεντικό τους, καὶ τὰ λένε καταπῶς εἶταν. Αὐτός τὰ κατάλαβε πάλε καὶ τῆς παραγγεῖλε αὐτὴ τὴ φορὰ σὰ συνέφερε κ' ὕστερα, ἄλλη φορὰ νὰ μὴν ψουνίσῃ τίποτις ἀπὸ τὸ δρόμο. Ρωτοῦν ἀπὸ δῶ, ξε-

τάζουν ἀπὸ κεῖ, ἔμαθην ποιά εἶταν αὐτὴ πὺ ζητοῦσε νὰ φαρμακῶσῃ τὴ βασίλισσα. Ἀγαλιὰ ἀγαλιὰ πέραταν καὶ στοῦ πατέρη τ' αὐτὴ τῆς γυναικίως του τὰ κλωμῆματα, σηκώνεται μὲ μέρη καὶ πᾶει στὸ παλάτι. Καθὼς εἶδε τὴν κόρη του, τὴ γνώρισε καὶ τὴν ἀγκάλιασε, κ' ἔλλαιγαν κι οἱ δυὸ τους. Ἄχ, πατέρι, ἔλεγε ἡ κόρη, τί σὰς ἔκαμ κ' ἐμὲ διώξατε; Ἔσεῖς γιὰ κακὸ μού τὸ κάμκατε, ἀμ' ἐμένα μού βγήκε σὲ καλὸ. Δὲς πὺς ἔρθῃ, καὶ τί ἔγινε. Ἄχ, κόρη μου, ἔλεγε ἐκεῖνος, Κρυφὰ ἀπὸ μένα ἡ μητριά σου τῆκανε αὐτὰ, καὶ σὲ μένα ἔλεγε ἄλλα. Σηγηθήκαν πιά πατέρας κόρη καὶ γαμπρός, συμφωνοῦνε, πᾶν κ' οἱ τρεῖς σπιτί τῆς δασκάλλισας, τὴν παίρνουν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴ διώχτουνε, γιὰ νὰ μὴν τὴ σατώσουν πιά. Ὑστερα παίρνουν τὴν κόρη της καὶ πηγαίνουν ὄλοι στὸ παλάτι, καὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουν, κ' ἐκεῖνη γυρίζει ἀκόμα μέσα στοῦς δρόμους καὶ ζητᾷ τὴν κόρη της πὺ τὴν ἔχουνε στὸ παλάτι καὶ συγγιρίζει ὄνταδες καὶ κρεβάτια.

Μόλιθος 20—11—06

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΟΤΙ ΒΛΕΠΕΤΕ

Στὰ γραφεῖα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται τὰ ἔργα τοῦ κ. Κ. Παλιμά «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάπαιστοι, Τρισεῦγεννη, Γράμματα, καὶ Ἀδάλευτη Ζωὴ» τέσσαρα βιβλία ἄλλ. 6 ἀρχιμέτ, ἀντὶ 12 πὺ πουλιοῦνται σὰ βιβλιοπωλεῖα. — Ὅσοι μᾶς τὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸ ἔξωτερον, πρέπει νὰ στείλουν κ' ἓνα φράγκο ἀκόμα γιὰ ταχυδρομικὰ. — Στὰ γραφεῖα μᾶς πουλιέται καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἡλία Σταύρου «Θρησκεία καὶ Πατριδομανία ἐραχμῆ». — Ὁ φίλος κ. Ζ. Φυτίλης μὲ τὸν καινούριον γρόνον καὶ καινούριον δρέμα μᾶς ἔστειλε ἀπὸ τὴν Πόλιν. — Εἶναι τὸ τέταρτον δρέμα πὺ τυπῶνε: καὶ λεγεται «Χριστιανὸν στὸν ἄμμο». Στὶς τέσσαρες πρῶξις του ἐξιδιπλῶνεται μὲ τέχνη ἓνα σπουδαῖον κοινωνικὸν ζήτημα. — Ὁ κ. Κ. Θεοτόκης εἶχε τὴν κλοσύνη νὰ μᾶς στείλει τελευταῖα τὴν «Κατακλυσιῶν» (ἀπὸ τὴ Μεγαβαράτα) καὶ τὰ «Ἐρωτικὰ τραγούδια τοῦ Ἀμαρου», μεταφρασμένα ἀπὸ τὰ Σανακριτικὰ. Τὰ τραγούδια τοῦ Ἀμαρου θὰ τυπώσουμε στὸ φύλλον τῆς ἄλλης Κυριακῆς καὶ τὴν «Κατακλυσιῶν» ἀργότερα. — Ὁ κ. Π. Παναγιώτης στὸ σημερινὸν ἀρθρον του, ἔναν πίνακα δὲλ. γιὰ ὄλα τὰ ἄρθρα, ποιήματα, δηγήματα κλπ. πὺ δημοσιεύτηκανε στὰ τέσσαρα περασμένα χρόνια τοῦ Ἄνουμα, ἀπορίσσει νὺν τὸ κάνει ὁ πολῦτιμος συνεργάτης μᾶς Νίκος Βεῆς, ὁ ἀκούρατος, καὶ κατὰ τὸ Μῆρτη μᾶς τάζει πὼς θὰ τὸν ἔγῃ: ἔτοιμο τὸν πίνακα. — Ὅταν ἔτοιμασθεῖ ὁ πίνακας, θὰ τυπωθεῖ χωριστὰ, σὺν ἑξώφυλλο, κ' ἔτσι θὰ μπορούνε νὰ τὸν δέσουνε μαζί μὲ τὸν τέταρτον γρόνον, ὅσοι κρατοῦνε σερὰ τοῦ Ἄνουμα. — Πίνακες τέτοιους θὰ δημοσιεύουμε ταχτικὰ δῶ κι ὀμπρός δταν τελιώνει ὁ κάθε γρόνος.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Π. Γ.ν. Ἀλεξάνδρεια. Λάβετε ἀπὸ τὸν κ. Σ. Π. φρ. χ. 10, τὴ συνδρομὴ τοῦ 1905 καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.— κ. Μ. Πουρ. στὸν Πειραιᾶ. Λάβετε τὴ συνδρομὴ τοῦ 1907 καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.

θαμμένη. Μὰ λατρεία μπορεῖ νὰ ποῦμε καὶ κείνο πὺ ἐννοίωθε μέσα της γιὰ τὴν κυρία της ἡ Κατινούλα. Τὴ λατρεῖτε κι ἀπὸ πῆθαν, ὅσο τὴ λατρεῖτε ζωντανή. Τοῦς λόγους θὰ τοῦς μάθουμε κατόπι, ἀμα δηγηθῶμε τὰ ἱστορικὰ τῆς Κατινούλας. Κ' ἡ Κατινούλα, ὅπως ὁ Ἄντρας φανταζότανε πὼς τὴν προστάτεθε πάντα Ἐκεῖνη, μὲ τὸν ἀπλοῖκό της τὸ νοῦ τὴν ἔβλεπε σὺν ἀγγελο ἀληθινὸ πὺ κάποτε τῆς γελοῦσε. Ἡ Μοιρίτα τὴν Κατινούλα ρωτοῦσε γιὰ τὴ μάννα. Ἡ Κατινούλα εἶτανε ἡ μόνη πὺ εἶχε τὴν ἀδεια κι ἀπὸ τὸν κ. Ἄντρα νὰ ξεσκονίζῃ, νὰ συγγιζῃ τὰ γραφεῖα του καὶ τὸ ἐργαστήρι. Ἐπαιρνε τὰ πραγματικὰ τῆς Ὀλίας ἓνα ἓνα καὶ τὰ ξανάβαζε ἀπαράλλαχτα στὴν ἴδια θέση. Ἐτυχε μάλιστα μιά δυὸ φορές νάνακατεστῇ ὁ Ἄντρας στὴ δουλειά, καὶ νὰ θελήσῃ τὰχ νὰ τὴ διορθώσῃ γιὰ τὸ τάδε ἢ τὸ τὰδε, πὺ δὲν τόθαζε ὅπου ἔπρεπε, ἢ καὶ νὰ τὰγγίξῃ μοναχός του στὸ συγγίσιμα.

— Ὅχι, Κύρια! τοῦ ἔλεγε. Δὲν πρέπει νὰ μῆθ' ἐκεῖ. Ἀπὸ εἶναι τῆς Κυρίας.

Καὶ τοῦ ἔκανε τὴν παρατήρησιν μ' ἓνα παράξενο ὕφος, ξιθαβρό καὶ ταπεινὸ, σοβαρὸ κι ἀποφασισμένον, μ' ἓνα σέβας ψυχόβαθο, σὺν ἱερέας πὺ σοῦ μιλεῖ γιὰ τὰχραντα μυστήρια. Τὸν τάραξε ὁ λόγος πολὺ

τὸν Ἄντρα, γιατί τὸ κάτεχε ἡ Κατινούλα καὶ ποτὲ της δὲν τὸ ξεχνούσε ποῖο πράμα εἶναι τῆς Κυρίας καὶ ποῖο δὲν εἶναι. Εἶναι τῆς Κυρίας! ὁ ἐνεστώτας πὺ συνήθιζε πάντα ἡ Κατινούλα σὲ τέτοια περίστασι, τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ χτυποῦσε περίεργα σάφρη, τότε ἔμοιαζε σὰ νὰ ζοῦσε ἀκόμα ἡ Κυρία. Μεγάλη ἀφοσίωσις τῆς εἶχε τῆς Κατινούλας: εἶτανε κ' ἡσυχος, ἀμα ἡ Μοιρίτα βρισκότανε μαζί της, ἀμα τίς ἔκουγε ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι του καὶ τίς δυὸ στὸν μπαξέ ἢ στὴν ἀβλίτσα.

Ἡ Κατινούλα ἤξερε σωρὸ τραγούδια, τὰ γαλλικὰ ἐκεῖνα τὰ δημοτικὰ τὰ τραγουδακία, πὺ ὡς τόσο δὲν ξεδιακρίνεισ ποιά Μούσα τὰ γέννησε, ἢ ἡ δολὴ Μούσα τοῦ λαοῦ ἢ κανενὸς μισογραμματισμένου, καὶ νὸστιμα χαριτωμένα ζυπνύτσικα τραγουδάκια πὺ θέλουσε ψιλὴ φωνούλα κ' αἰσθημα ψιλό. Τὸν παρηγοροῦσε στὴ μοναξιά του. Ἰσια ἴσια ἓνα πρῶτ, δυὸ βδομάδες προτοῦ φύγουνε γιὰ τὸ ζοχικό τους, ἐνὼ δούλεθε ὁ κ. Ἄντρας, κοντοστάθηκε μιά στιμούλα, καὶ μὲ τὸ πόδι του ἔρχισε νὰ ρυθμίζῃ τὸ τραγουδάκι πὺ ἡ Κατινούλα κ' ἡ Μοιρίτα τραγουδοῦσαν ἀντάμα στὸν μπαξέ, κοντὰ στὸ ἐργαστήρι, μαζώνοντας γιὰ τὸ τραπέζι φρεσκα λουλούδια.

Filles du hameau,
Laissez vous conduire,
Dedans mon bateau
Tout au fil de l'eau.
Gai, gai, faut passer l'eau,
Faut pas mourir le chagrin qui t'inquiète.
Gai, gai faut passer l'eau
Chagrin d'amour n'entre pas au bateau.
Du fond du vallon
La jeune Suzon,
Qui rêve genlette.
Entend la chanson.
Gai, gai, faut passer l'eau,
Faut pas mourir le chagrin qui t'inquiète
Gai, gai, faut passer l'eau,
Chagrin d'amour n'entre pas au bateau.
De la pauvre enfant
La peine secrete
Venait d'un amant
Qui fait inconstant.
Gai, gai, tout en voguant
Le batelier consola la pauvrete.
Gai, gai, tout en voguant,
Chagrin d'amour s'en fut au gri du vent.
(ἀκολουθεῖ)